

ดัชนีปริจเจกซึ่งทำหน้าที่หลักในระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนา

ระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนา เป็นองค์ประกอบของปริจเจกในส่วนที่เกี่วข้องกับตัวผู้พูดโดยตรง ว่าผู้พูดดำเนินบทบาทอย่างไรในการสนทนา และวางตัวหรือมีความสัมพันธ์อย่างไรกับผู้ร่วมสนทนาคนอื่นๆ

จากการศึกษาดัชนีปริจเจกในข้อมูล พบว่าในภาษาไทยมีการใช้ดัชนีปริจเจกเพื่อจำแนกบทบาทของผู้พูดเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ผู้เสนอความ (initiator) ผู้สนองความ (respondent) และผู้มีปฏิริยาตอบสนอง (reactor) ซึ่งอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1) ผู้เสนอความ หมายถึง ผู้พูดซึ่งเป็นผู้เริ่มการสนทนา หรือเป็นผู้ที่กล่าวด้วยคำใดก็ตามที่ไม่ได้เป็นด้วยคำโต้ตอบกับด้วยคำที่ผู้ร่วมสนทนาคนอื่นได้กล่าวมาก่อนหน้านั้น ในทางตรงกันข้าม ด้วยคำนั้นอาจเป็นด้วยคำที่ตอบการตอบโต้อย่างใดอย่างหนึ่งจากผู้ฟัง หรืออาจเป็นด้วยคำที่กล่าวเพื่อบรรยายเรื่องราวหรือเปลี่ยนหัวข้อในการสนทนาก็ได้

ตัวอย่าง (79) นี้ แสดงให้เห็นว่าดีเจบุเรศดำเนินบทบาทเป็นผู้เสนอความซึ่งได้กล่าวเริ่มการสนทนาด้วยการถามชื่อของผู้ร่วมสนทนา และต่อมาก็ได้กวรถ่าวตามอายุซึ่งก็ไม่ได้เป็นด้วยคำตอบโต้กับการบอกรหัสของเรื่องบุญด้วย แต่เป็นการเปลี่ยนหัวข้อสนทนาจากเรื่องชื่อมาเป็นเรื่องอายุ

(79) ดีเจบุเรศ : ขอทราบชื่อ khap⁴⁵.
เรื่องบุญ : เรื่องบุญ khap⁴⁵.
ดีเจบุเรศ : $\int$ คุณเรื่องบุญ, อายุเท่าไร khap⁴⁵.
(เลือกตั้ง 59-61)

2) ผู้สนองความ หมายถึง ผู้พูดซึ่งเป็นผู้ที่กล่าวถ้อยคำซึ่งโต้ตอบกับถ้อยคำที่ผู้ร่วมสนทนาค้นคว้าได้กล่าวมาก่อน

ในตัวอย่าง(79)ข้างต้นนั้น จะเห็นว่า เรื่องบุญค่าเนินบพบาทเป็นผู้สนองความ เพราะเป็นผู้กล่าวตอบคำถามของดีเจบุเรศ จัดเป็นการกล่าวถ้อยคำโต้ตอบกับถ้อยคำที่ผู้ร่วมสนทนาได้กล่าวมาก่อน

3) ผู้มีปฏิริยาตอบสนอง หมายถึง ผู้พูดซึ่งเป็นผู้ที่กล่าวถ้อยคำอันเป็นการแสดงทัศนคติ อารมณ์ หรือความรู้สึกของคนที่มีต่อสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือต่อถ้อยคำของตนเองหรือของผู้ร่วมสนทนาค้นคว้าก็ได้

การที่ถ้อยคำที่ผู้พูดกล่าวนั้นอาจเป็นการแสดงทัศนคติ อารมณ์หรือความรู้สึกของผู้พูดต่อถ้อยคำของตนเองหรือต่อสถานการณ์ใดอัน เป็นสิ่งที่จำแนกความแตกต่างระหว่างการที่ผู้พูดเป็นผู้มีปฏิริยาตอบสนองออกจากการที่ผู้พูดเป็นผู้สนองความ

ในตัวอย่าง(80)นี้ ขณะที่เจนจิรากล่าวว่ามีอันนั้น เจนจิรากำลังค่าเนินบพบาทเป็นผู้มีปฏิริยาตอบสนองแบบรู้สึกแปลกใจกับเหตุการณ์ที่ตนได้ไปพบสามีของพิธีกรไปที่สวนย่านรอยัล ซิตี อเวนิว และเมื่อกระเข้าให้พิธีกรตกใจได้ เจนจิราก็ค่าเนินบพบาทเป็นผู้มีปฏิริยาตอบสนองแบบรู้สึกสะใจ ล้วงการร้องว่า"อ้ายต๋เฮนแล้ว"

(80) พิธีกร : ((เอามือป้องปากแล้วพูดค่อยๆ)) เค้ฮว, รอให้แฟนไม่อยู่ก่อน.

((ทุกคนหัวเราะ))

เจนจิรา : lcw⁴⁵ จะได้ไปเหรอ. ʔnj⁴⁵, tɕ²¹ เราเจอแฟนที่ถ่านนี้.

พิธีกร : [hs:³⁵!

เจนจิรา : ((หัวเราะชอบใจ)) ʔɔ:⁴⁵ tɔ:³³ lc⁴⁵.

(ฉบับ173-177)

จากการศึกษาข้อมูลการสนทนา ผู้วิจัยพบว่า มีดัชนีปริจเจกทำหน้าที่หลักในระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนาทั้งสิ้น 24 ดัชนี จำแนกเป็นดัชนีปริจเจกแสดงบทบาทของผู้พูด 19 ดัชนี และดัชนีปริจเจกแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมสนทนา 5 ดัชนี แสดงให้เห็นหน้าที่ย่อยในระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนา 5 หน้าที่ ดังต่อไปนี้

- ก)หน้าที่แสดงบทผู้เสนอความ แสดงด้วยดัชนีปริจเจต ฐึเปลา และ เอือ
 ข)หน้าที่แสดงบทผู้สนองความ แสดงด้วยดัชนีปริจเจต เทรอ เออ อือ และ

หา_(๔)

ค)หน้าที่แสดงบทผู้มีปฏิริยาตอบสนอง แสดงด้วยดัชนีปริจเจต โอิโย ว้าอ
เอือ หม อ้าว โฏ โอิ อือ โอิอ อ้า นี้_(๔), อือ และ อือ

ง)หน้าที่แสดงการริษาคความสูกาพในการสนทนา แสดงด้วยดัชนีปริจเจต ควิบ
คะ และ ฮะ

จ)หน้าที่แสดงการวางตัวสนิทสนมกับผู้ฟัง แสดงด้วยดัชนีปริจเจต วะ และ ฮะ

อาจเขียนตารางสรุปภาพรวมของดัชนีปริจเจตซึ่งทำหน้าที่ในระนาบรอบผู้ร่วม
 สนทนาได้ดังตาราง 13 ในหน้า 142

ในบทนี้ จะแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับตำแหน่งในการปรากฏ หน้าที่หลัก และ
 หน้าที่รองของดัชนีปริจเจตในระนาบรอบผู้ร่วมสนทนาทั้ง 23 ดัชนีนี้ ตามลำดับที่ละดัชนี

7.1 ตำแหน่งในการปรากฏของดัชนีปริจเจตในระนาบรอบผู้ร่วมสนทนา

จากการศึกษาตำแหน่งในการปรากฏ พบว่า ดัชนีปริจเจตในระนาบรอบผู้ร่วม
 สนทนามีปรากฏในตำแหน่งต่างๆดังต่อไปนี้

7.1.1 ตำแหน่งต้นหลัก ในตำแหน่งนี้ พบดัชนีปริจเจตต่อไปนี้

ฐึเปลา เอือ เทรอ เออ อือ โอิโย ว้าอ เอือ หม อ้าว โฏ
โอิ อือ โอิอ อ้า นี้_(๔), อือ อือ ควิบ คะ(รูปดัชนี[คะ]) ฮะ

7.1.2 ตำแหน่งท้ายหลัก ในตำแหน่งนี้ พบดัชนีปริจเจตต่อไปนี้

โฏ นี้_(๔) อือ

ระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนา				
การแสดงผลบทบาทของผู้พูด			การแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมสนทนา	
ผู้เสนอความ	ผู้สนองความ	ผู้มีปฏิกิริยา ตอบสนอง	การรักษาความสุภาพ	การวางตัวสนิทสนม
รู้เปล่า เอื้อ	เทร เออ อ้อ หา ^(๑)	ไอ้โธ ว้า เอ๊ะ นหม อ้าว โธ โธ อ้อ โธอ อ่า นี่ ^(๒) อ้อ อ้อ	ครับ คะ ย่ะ	วะ ชะ

ตารางที่ 13 แสดงภาพรวมของการแสดงหน้าที่ของดัชนีปริจเจกในระนาบ
กรอบผู้ร่วมสนทนา

7.1.3 ตำแหน่งคั่นหน่วยย่อยในผลัด ในตำแหน่งนี้ พบดัชนีปริจเจกต์ต่อไปนี้
รีเปล่า เอ็อ เออ อ็อ ไอ้ไอ ว๊อ เอ๊ะ นหม อ้าว ไช้
ไอ้ อึ๊อ ไอ้อ อ้า ฮือ

7.1.4 ตำแหน่งท้ายหน่วยย่อยในผลัด ในตำแหน่งนี้ พบดัชนีปริจเจกต์ต่อไปนี้
รีเปล่า ไช้ ครึบ คะ ฮะ วะ ฮะ

7.1.5 ตำแหน่งหน้าอนุพากย์ ในตำแหน่งนี้ พบดัชนีปริจเจกต์ต่อไปนี้
รีเปล่า เอ็อ เออ อ็อ

7.1.6 ตำแหน่งหลังนามหรือนามวลี ในตำแหน่งนี้ พบดัชนีปริจเจกต์ต่อไปนี้
รีเปล่า ครึบ คะ ฮะ

7.1.7 ตำแหน่งหลังอนุพากย์ ในตำแหน่งนี้ พบดัชนีปริจเจกต์ต่อไปนี้
ครึบ คะ ฮะ วะ ฮะ

7.1.8 การปรากฏเป็นผลัด ดัชนีปริจเจกต์ต่อไปนี้สามารถปรากฏเป็นผลัดได้
เทรอ เออ อ็อ หา₍₁₎ ไอ้ไอ ว๊อ นหม ไอ้ อึ๊อ ไอ้อ อ้า
น₍₄₎ ฮือ ครึบ คะ (รูปดัชนี[คะ]และ[ชา]) ฮะ

7.1.9 การปรากฏเป็นหน่วยย่อยในผลัด ดัชนีปริจเจกต์ต่อไปนี้สามารถปรากฏ
 เป็นหน่วยย่อยในผลัดได้

รีเปล่า เอ็อ เทรอ เออ อ็อ หา₍₁₎ ไอ้ไอ ว๊อ เอ๊ะ นหม
อ้าว ไช้ ไอ้ อึ๊อ ไอ้อ อ้า น₍₄₎ ฮือ ฮือ ครึบ คะ ฮะ
วะ ฮะ

การปรากฏของดัชนีปริจเจกต์ในระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนาดังได้กล่าวนี้ อาจเขียน
 สรุปได้เป็นตารางที่ 14 ดังปรากฏในหน้า 144

ตารางที่ 14 แสดงภาพรวมของการปรากฏของดัชนีปริจเจกในระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนา

ดัชนีปริจเจก	ต้น ผลิต	ท้าย ผลิต	ปรากฏ เป็น ผลิต	ต้น TCU	ท้าย TCU	ปรากฏ เป็น TCU	หน้า นาม/ นามวลี	หน้า ภาค แสดง	หน้า อนุภาค	หลัง นาม/ นามวลี	หลัง วิเศษณ์ วลี	หลัง อนุภาค
รู้เปล่า	X			X	X	X			X	X		
เอื้อ	X			X		X			X			
เทร	X		X			X						
เออ	X		X	X		X			X			
อ้อ	X		X	X		X			X			
หา(๑)			X			X						
ไอ้ไอ	X		X	X		X						
จ้า	X		X	X		X						
เอ๊ะ	X			X		X						
นพ	X		X	X		X						
อ้าว	X			X		X						
ไอ้	X	X		X	X	X						
ไอ้	X		X	X		X						
อื้อ	X		X	X		X						
ไอ้อ	X		X	X		X						
อ้า	X		X	X		X						
น(๑)	X	X	X			X						
อ้อ	X			X		X						
อื้อ	X	X	X			X						
ครึบ	X		X		X	X				X		X
คะ	X		X		X	X				X		X
๊ะ	X		X		X	X				X		X
วะ					X							X
ะ					X							X

7.2 การแสดงหน้าที่หลักและหน้าที่รองของดัชนีปริจเฉทในระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนา

7.2.1 ดัชนีปริจเฉทแสดงบทบาทของผู้พูด

7.2.1.1 รู้เปล่า

รู้เปล่า เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงบทบาทผู้เสนอความ มีหน้าที่รองแสดงการดำเนินผลัดแสดงว่าเรื่องที่ผู้พูดจะกล่าวเป็นเรื่องที่ผู้พูดคาดว่าผู้ฟังยังไม่รู้มาก่อน และแสดงวิงวอนเรียกความสนใจของผู้ฟัง

เมื่อผู้พูดมีเรื่องที่ต้องการจะเล่าให้ผู้ร่วมสนทนาฟัง เป็นเรื่องที่ผู้พูดเริ่มกล่าวขึ้น โดยไม่ได้โต้ตอบกับถ้อยคำของใคร ก็อาจใช้ดัชนีปริจเฉทรู้เปล่าในการเริ่มเรื่องดังกล่าวได้ รู้เปล่าจึงทำหน้าที่หลักในการแสดงว่าผู้พูดกำลังจะดำเนินบทบาทเป็นผู้เสนอความ

เมื่อผู้พูดมีเรื่องที่จะเล่า แสดงว่าผู้พูดต้องการสิทธิ์ในผลัดนั้นๆด้วย ดัชนีปริจเฉทรู้เปล่า จึงมีหน้าที่รองแสดงการดำเนินผลัดของผู้พูดด้วย

การที่ผู้พูดต้องการดำเนินผลัดเพื่อเล่าเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ผู้ร่วมสนทนาฟังนั้น ผู้พูดย่อมคาดว่า ผู้ฟังยังไม่รู้เรื่องดังกล่าว เพราะมิเช่นนั้นแล้ว คนก็คงไม่จำเป็นต้องเล่า จึงเท่ากับว่า รู้เปล่า ทำหน้าที่รองแสดงสถานะของเรื่องที่ผู้พูดจะเล่าด้วย ว่าเป็นเรื่องที่ผู้พูดคาดว่าผู้ฟังยังไม่รู้ การทำหน้าที่รองในระนาบสถานะของเนื้อหาในแง่ที่ช่วยยืนยันได้ว่า ดัชนีปริจเฉทรู้เปล่าที่ศึกษานี้ไม่ใช่รูปประโยคคำถามที่ผู้พูดต้องการถามผู้ฟังว่าผู้ฟังรู้เรื่องดังกล่าวหรือไม่ แต่เป็นรูปภาษาที่ผู้พูดใช้เพื่อที่จะบอกผู้ฟังว่าผู้พูดมีเรื่องจะเล่าให้ฟัง ดังนั้น เมื่อมีการใช้ดัชนีปริจเฉทรู้เปล่า ผู้พูดจึงไม่รอคำตอบจากผู้ฟัง แต่จะให้ข้อมูลบางอย่างแก่ผู้ฟัง

ในขณะเดียวกัน การใช้รู้เปล่ายังเป็นการเรียกความสนใจจากผู้ร่วมสนทนา ทำให้ผู้ร่วมสนทนาทราบว่า ผู้พูดจะบอกข้อมูลบางอย่างที่ผู้ร่วมสนทนายังไม่รู้ จึงควรสนใจฟัง

ตัวอย่างต่อไปนี้จะแสดงการที่ผู้พูดใช้รู้เปล่าเพื่อแสดงว่าตนมีเรื่องที่คาดว่าผู้ฟังยังไม่รู้จะบอก ผู้พูดจึงเป็นผู้เสนอความ

- (81) หนึ่ง : บอกว่า, มันบอกว่า, มันบอก⁴¹, จบเต็มปีเอกว่าจะทำงานได้ไม่ใช่ว่าฮา
เลอก?⁴⁵. pho⁴⁵ มันไม่มีประสบการณ์. ....มันไม่, มันไม่มีไอ้ประเภท,
 เด็กชาวพวงมาลัยแล้ว ชახ, ...ชახโอเล็ง, ชახน้ำเย็น, น้ำแข็ง=
 ปีก : ?ขจ⁴⁵ ตรงนี้, ตรงนี้, อยู่,
 หนึ่ง : =อะไรเง้อ.
 ปีก : เชอ⁴⁵ pa⁴¹, หิวน้ำมากเลอ.
 หนึ่ง : หิวน้ำ.
 ปีก : นี่คือตรงไหน⁴¹. ?จ³⁵ ประสานมิตร. รูนั่ว, รูนั่ว, รูนั่ว.

(สามคนออกเวง: 346-353)

ปีกต้องการบอกเพื่อนว่าตนหิวน้ำมาก และได้ใช้ รูเปล่า เพื่อแสดงให้หนึ่งและ
 กอล์ฟรู้ว่าตนกำลังจะค่าเนินบทบาทผู้เสนอความในผลัดดังกล่าว ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการ
 เรือความสนใจของหนึ่งและกอล์ฟก่อนที่ตนจะกล่าวถึงค่าซึ่งคาดว่าเป็นเรื่องที่ทั้งคู่ยังไม่รู้

แม้ในข้อมูลการสนทนาที่นำมาศึกษานี้จะพบว่ามี รูเปล่า ปรากฏเพียงครั้งเดียว แต่
 โศกษุ่ที่ผู้วิจัยก็เป็นผู้ที่พูดภาษาไทยกรุงเทพฯ จึงจะยกตัวอย่างอื่นที่แสดงการใช้คิชนี
 ปริจเฉทรูเปล่ามาแสดงดังนี้

"นี่เชอ รูเปล่า เมื่อวานนี้ฉันเห็นเค้าสมชายที่มาบุดรองด้วย มากับศรธรรม"

"รูเปล่า ฉันอ่านหนังสือพิมพ์ เค้าบอกว่าคนที่นอนมากานะ เสี่ยงต่อการเป็นโรค
 หัวใจ"

"หมอนั้นนะเธอ ไม่พอมืออี้าหอก รูเปล่า อี้านะ นักวอประจำโรงเรือนนะ
 วัธ ตอนที่อยู่มัธยมนะ"

จะเห็นว่า ในทุกตัวอย่างที่มีการใช้ รูเปล่า ผู้พูดต่างก็กำลังจะแสดงบทบาทเป็นผู้
 เสนอความซึ่งต้องการจะเล่าเรื่องบางอย่างที่คิดว่าผู้ฟังยังไม่รู้มาก่อน ทั้งยังต้องการเบน
 ความสนใจของผู้ฟังมาซึ่งสิ่งที่ตนจะเล่า นั้น และปล่อยให้ตนดำเนินผลัดต่อไปได้

สรุปได้ว่า รูเปล่า มีหน้าที่หลักในระนาบกรลขผู้ร่วมสนทนา มีหน้าที่รองในระนาบ
 โครงสร้างผลัด ระนาบโครงสร้างวิจนกรรม และระนาบสถานะของเนื้อหา

7.2.1.2 เอื้อ

เอื้อ เป็นดัชนีปวีจเจกแสดงบกผู้เสนอความ และมีหน้าที่รองแสดงการดำเนิน

ผลัด

ในการสนทนากัน บางครั้งผู้พูดก็มี เรื่องที่ต้องการจะกล่าวเชื่อบอหรือถามผู้ร่วมสนทนา เป็นเรื่องที่คุณพูดนึกขึ้นมาได้เอง หรือนึกได้จากการที่ได้ฟังถ้อยคำของผู้ร่วมสนทนา และเริ่มกล่าวขึ้นโดยไม่ได้โต้ตอบกับถ้อยคำของใคร ผู้พูดก็อาจใช้ดัชนีปวีจเจกเอื้อ ในการเริ่มเรื่องดังกล่าวได้ โดยนัยนี้ เอื้อ จึงทำหน้าที่หลักในการแสดงว่าผู้พูดกำลังจะดำเนินบทบาทเป็นผู้เสนอความ

เช่นเดียวกับรู้เปล่า การที่เอื้อแสดงว่าผู้พูดกำลังจะดำเนินบทผู้เสนอความเพื่อที่จะเล่าหรือถามเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น เท่ากับว่าผู้พูดต้องการดำเนินผลัดเพื่อที่จะพูดต่อด้วย เอื้อจึงมีหน้าที่รองแสดงการดำเนินผลัด

ตัวอย่าง(82)นี้ แสดงการที่หนึ่งใช้เอื้อเพื่อระบุว่าตนกำลังจะดำเนินบทบาทเป็นผู้เสนอความซึ่งจะกล่าวถามกอล์ฟถึงเรื่องการเสียชีวิตของคุณแม่ของทอด อันเป็นเรื่องที่หนึ่งนึกขึ้นมาได้เองในระหว่างที่คุยกันอยู่เรื่องอื่น

(62) กอล์ฟ : สงสัยคงไม่ไป.

หนึ่ง : คงไม่ไปกษ?⁴⁵. มัน, ไม่ดี. เค้าจะ³³, ยังไม่รู้เลย เค้าไปเที่ยว, ไปเที่ยวแล้วเสียชีวิต, โตะ³⁵ หะ⁴¹ไปรักษาตัว.

กอล์ฟ :

ไปผ่าตัดที่เมืองจีน.

(สามคนอดเวง:141-144)

ส่วนในตัวอย่าง(83)นี้ หนึ่งใช้เอื้อเพื่อระบุว่าตนกำลังจะดำเนินบทบาทเป็นผู้เสนอความซึ่งมีเรื่องจะเล่าให้กอล์ฟและปึกฟังว่าก๊อจะไม่นำร่วมงานศพในวันนั้น เพราะแฟนของก๊อไม่มาด้วย แต่เรื่องดังกล่าวนี้ หนึ่งนึกได้จากการที่หนึ่งปึกเล่าว่าหนูจะไม่มาเพราะแฟนไม่มาด้วย

- (83) ปึก : หมู หมู หมู หมู, สามี่ไม่, ไม่มาkw⁴¹ไม่มา
 หนึ่ง : คิว.
 หนึ่ง : ๗๕³³, ไอ้กัณฑ์kw⁴¹เหมือน
 กัน, เต้าบอกเต้าไปไม่ได้, phw⁴⁵ พอ⁴¹สามี่เต้าไม่มา.
 (สามคนออกเวง:23-25)

กล่าวโดยสรุป เอื้อ มีหน้าที่หลักในระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนา และมีหน้าที่รองในระนาบโครงสร้างผลิต

7.2.1.3 เทรอ

เทรอ เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงบทผู้สนองความ มีหน้าที่รองแสดงว่าเรื่องที่ผู้พูดได้ฟังมา มีสถานะของเนื้อหาเป็นเรื่องที่ผู้พูดไม่รู้มาก่อน

ในขณะที่บุคคลกำลังฟังเรื่องที่ผู้ร่วมสนทนาเล่าให้ตนฟังอยู่นั้น เขาอาจจะกล่าวถ้อยคำโต้ตอบแสดงการรับรู้หรือไม่รับรู้เรื่องดังกล่าวได้ลึบ ซึ่งก็เท่ากับว่าบุคคลนั้นดำเนินบทบาทเป็นผู้สนองความ

ดัชนีปริจเฉทเทรอเป็นรูปภาษาหนึ่งที่ผู้พูดใช้กล่าวโต้ตอบแสดงการรับรู้เรื่องที่ตนไม่รู้มาก่อน ใจชนั้น เทรอ จึงทำหน้าที่หลักแสดงว่าผู้พูดกำลังเป็นผู้สนองความ และมีหน้าที่รองแสดงว่าเรื่องที่ผู้พูดได้ฟังมานั้น เป็นเรื่องที่ตนไม่รู้มาก่อน

ตัวอย่าง(24)ซึ่งได้แสดงไว้ในบทที่ 4 นี้ ภายตามหลานว่าอาจารย์พูดว่าอะไรบ้าง เพราะคิดว่าหลานได้พบอาจารย์ หลานก็ตอบว่าตนไม่ได้พบอาจารย์ สาขจึงใช้เทรอแสดงการโต้ตอบกับถ้อยคำที่ได้ฟังนั้น เป็นการรับทราบข้อมูลซึ่งไม่ได้อยู่ในความนึกคิดของสาขในขณะนั้น เทรอจึงแสดงว่าสาขกำลังดำเนินบทบาทเป็นผู้สนองความ

- (24) สาข : lcw⁴⁵ แยกไปหาอาจารย์มาวันเน็ส, เจ้าว่าเงอ⁴¹.
 หลาน : ไม่ได้เจออาจารย์, เต้ามีสอน. kw⁴¹ไปอ่านประกาศเต้า, เต้าkw⁴¹ให้=
 สาข : l๕³⁵.
 หลาน : =ไปขอใบสมัครที่ไหน, kw⁴¹ไป. เจ้าหน้าที่เต้าkw⁴¹ส่งมาให้. หลอลองอ่าน
 ดู, มันkw⁴¹ เป็น(หัวเราะ)ภาษาญี่ปุ่น.

จิตรภรณ์ เกียรติไพบูลย์ (2525) เสนอว่า "หรือ" เป็นคำแสดงการถามแบบตอบรับหรือตอบปฏิเสธที่เป็นคำถามทดสอบ โดยที่ผู้พูดถามเพื่อต้องการคำตอบที่คนได้สันนิษฐานหรือคาดคะเนไว้แต่ยังไม่แน่ใจในคำตอบนั้น "หรือ" นี้เป็นรูปทางเสียงรูปหนึ่งของ "หรือ" ซึ่งมีปรากฏในภาษาพูด ดังปรากฏในตัวอย่าง (61) จากบทสนทนา "สามคนอลเวง" บรรทัดที่ 137-141

(61) กอล์ฟ : เห็นปอบบอก, เดือนกำลังตั้งครรภ์, $\left[\begin{array}{l} \text{โก๊ฉจะ} \\ \text{ไล้} \end{array} \right]$ $\left[\begin{array}{l} \text{ตลอดแล้ว.} \\ \text{lcw}^{45}, \text{lcw}^{46}, \text{ไปวัด} \end{array} \right]$
 ปุก :
 หนึ่ง : $\left[\begin{array}{l} \text{ได้หรือนั่น}^{41}. \\ \text{lcw}^{45}, \text{lcw}^{46}, \text{ไปวัด} \end{array} \right]$
 กอล์ฟ : สงสัยคงไม่ไป.

เมื่อทราบว่าเดือนกำลังตั้งครรภ์ หนึ่งก็คิดว่าเดือนคงไม่ไปร่วมงานศพ แต่ก็ยังไม่แน่ใจ จึงถามทดสอบด้วย "หรือ" ว่า "ไปวัดได้เหรอ" ซึ่งคำตอบที่กอล์ฟให้มาว่า "สงสัยคงไม่ไป" ก็สอดคล้องกับการคาดคะเนของหนึ่ง

จะเห็นได้ว่า ภาษานี้ปริจเฉท หรือนั่น มีความแตกต่างจาก "หรือ" ซึ่งเป็นคำแสดงการถามทดสอบ ดังนี้

1. คำแสดงการถามทดสอบ "หรือนั่น" จะปรากฏร่วมกับรูปประโยคบอกเล่าและแสดงวิจนกรรมถามให้ตอบเสมอ

ส่วนภาษานี้ปริจเฉท หรือนั่น จะปรากฏตามลำพังเป็นหน่วยย่อยในผลัดหนึ่งหน่วย และแสดงการรับทราบข้อมูลใหม่ของผู้พูด ผู้พูดจึงจะต้องเป็นผู้สนองความเท่านั้น

2. ผู้ที่ถามคำถามทดสอบด้วยรูปคำ "หรือนั่น" มักจะต้องการคำตอบจากผู้ฟัง เพื่อนำมาสนับสนุนข้อสันนิษฐานของตน ในขณะที่ผู้ที่ใช้ภาษานี้ปริจเฉท หรือนั่น จะไม่ต้องการคำตอบใดๆจากผู้ฟัง เพราะต้องการเพียงแจ้งให้ผู้ฟังทราบว่าตนรับทราบสิ่งที่ผู้ฟังกล่าวมา จากตัวอย่าง (61) นี้ จะเห็นว่า เมื่อหนึ่งถามกอล์ฟ หนึ่งจบผลัดด้วยตัวของท่านเองเสียงแบบจบความ และไม่พูดต่อเพื่อส่งผลัดให้กอล์ฟตอบคำถามดังกล่าว ในขณะที่ปุกซึ่งใช้ภาษานี้ปริจเฉท หรือนั่น แสดงบทบาทผู้สนองความของคนไม่ต้องการคำตอบใดๆจากกอล์ฟ

อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้พูดใช้ดัชนีปริจเจกเทรแสดงบทบาทผู้สนองความของคณั้น
ในบางครั้งผู้ร่วมสนทนาอาจตอบขึ้นชั้นอีกครั้ง เช่น

(84) หนึ่ง : ne^{41} , ไอ้, ปรีชา⁴¹,
ลูกน้ำ, ทำงานบริษัทเดียวกัน, [วันนั้นเห็น, we^{33} , ที่,
กอล์ฟ : le^{35} .]
(สามคนอลเวง:302-304)

จะเห็นว่า เมื่อกอล์ฟใช้ดัชนีปริจเจกเทร แสดงว่าตนดำเนินบทบาทเป็นผู้สนอง
ความซึ่งรับทราบข้อมูลใหม่ หนึ่งก็ใช้ดัชนีปริจเจกเอ เพื่อแสดงการตอบโต้กับการกล่าว
ถ้อยคำของกอล์ฟแบบตอบรับ กรณีเช่นนี้อาจเกิดจากการที่ดัชนีปริจเจกเทรมีรูปคำเหมือน
กับคำแสดงการถามทศสอบ"เทร" ผู้ร่วมสนทนาจึงตีความหน้าที่ของดัชนีปริจเจกเทรเป็น
คำแสดงการถาม

3) เป็นที่น่าสนใจว่า "เทร" ซึ่งเป็นคำแสดงคำถามทศสอบนั้น เป็นเพียงรูปหนึ่ง
ของ"หรือ" ในภาษาพูด"หรือ"นี้อาจมีรูปแปรหลายรูป เช่น re^{35} , le^{35} , re^{45} ,
 le^{45} , le^{35} , le^{45} เป็นต้น ในภาษาเขียนอย่างหนึ่งทางการมักใช้รูป"หรือ" ส่วน
เทรซึ่งเป็นดัชนีปริจเจกที่จะไม่พบรูปแปรที่มีเสียงสระเป็นสระสูง-กลาง(๕, ๖) เด

สรุปได้ว่า ดัชนีปริจเจกเทรเป็นคำคนละคำกับคำแสดงคำถามทศสอบ"เทร"
โดยเป็นรูปภาษาที่มีหน้าที่หลักระดับปริจเจกในระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนา และมีหน้าที่รองใน
ระนาบสถานะของเนื้อหา

7.2.1.4 เออ

เออ เป็นดัชนีปริจเจกแสดงบทผู้สนองความ และมีหน้าที่รองแสดงการรับผลัดใน
บางสถานการณ์

นอกจากดัชนีปริจเจกเทร ซึ่งผู้พูดใช้กล่าวโต้ตอบแสดงการรับทราบข้อมูลใหม่ที่
ตนไม่รู้มาก่อนแล้ว ยังมีดัชนีปริจเจกอื่นอีกที่แสดงว่าผู้พูดดำเนินบทบาทเป็นผู้สนองความซึ่ง
กล่าวโต้ตอบกับการกล่าวถ้อยคำของผู้ร่วมสนทนา

เออ เป็นดัชนีปริจเฉทหนึ่ง ที่ทำหน้าที่หลักแสดงว่าผู้พูดเป็นผู้สนองความ แต่เป็นการสนองความแบบเชื่อคล้อยตามหรือสนับสนุน มิใช่เพียงรับทราบ

ในบางครั้ง เมื่อถูกผู้ร่วมสนทนากล่าวถามแบบให้ตอบรับหรือตอบปฏิเสธ ผู้พูดก็อาจใช้เออในการกล่าวตอบรับได้ ในสถานการณ์เช่นนี้ เออก็ยังคงแสดงว่าผู้พูดเป็นผู้สนองความ แต่จะมีหน้าที่รองแสดงการรับผลค้ำว

ตัวอย่าง(85)นี้ แสดงการที่ผู้พูดใช้เออในการสนทนา เพื่อแสดงการโต้ตอบแบบเชื่อคล้อยตามถ้อยคำที่ตนได้ฟัง เออจึงแสดงว่าผู้พูดอยู่ในฐานะผู้สนองความ

(85) ดีเจซ็อ : เราปิดประตูตอนประมาณซึก, ลี่โมงเ็นkhə?⁴¹. [khə?⁴¹, =
ครีฬ : khəp⁴⁵.]

ดีเจซ็อ : =lcw⁴⁵ kw?⁴¹ ยังมีคนที่อยู่ข้างนอก, ยังออกดูกันอยู่ด้วยkhə?⁴¹ที่ครีฬ.

ครีฬ : [๗๗⁴⁵, เสียคายที่ครีฬนำไปจึงเออ. $\sum$ เสียคายมากเลขhə?⁴⁵.
๗๗³³.

ดีเจซ็อ : ๗๗³³. หลังวันพีครีฬ?, ทำโงให้เราkhə?⁴⁵.

(เสียงจาฮ:42-47)

เมื่อดีเจซ็อเล่าว่าเมื่อปิดประตูในงานแล้ว ก็ยังมีคนออกดูอยู่ซักด้วย ครีฬก็ใช้ เออ รูปแปร ๗๗³³ กล่าวโต้ตอบ เป็นการแสดงว่าครีฬเป็นผู้สนองความซึ่งเชื่อสิ่งที่ดีเจซ็อเล่า จากนั้นครีฬก็บอกว่าตนเสียคายที่ไม่ได้ไปงานดังกล่าว ดีเจซ็อก็ใช้ เออ รูปแปร ๗๗³³ กล่าวโต้ตอบ แสดงว่าตนเป็นผู้สนองความซึ่งเชื่อถ้อยคำของครีฬเช่นกัน

ในตัวอย่าง(49)ซึ่งได้แสดงในบทที่ 4 นั้น เจนจิราได้ใช้เออ รูปแปร ๗๗³³ กล่าวโต้ตอบกับการกล่าวถ้อยคำของเมืองคัมที่บอกว่าเคยร่วมกันเปิดร้านสาหร่ายหรือซึ่ง เออจึงแสดงว่าเจนจิราเป็นผู้สนองความแบบสนับสนุน เนื่องจากการเปิดร้านดังกล่าวก็เป็นสิ่งที่เจนจิราารู้สึกเหมือนกัน เพราะเป็นร้านที่ร่วมหุ้นกันเปิด

(49) พิธีกร : ทำอะไรกันบ้าง, ที่มาเป็นธุรกิจร่วมกัน.

เจนจิรา : เริ่มแรกเลขทำอะไรเธอ, $[kw?^{41}]$ แบบกินข้าวกันไปมา, $[แล้วอู่?, =$
เมืองหุ้ม : $[เราทำ, [ha?^{45}, =$

เจนจิรา : = ((หัวเราะ))

เมืองหุ้ม : =คอนแรกถึงไม่มี, $[?a:^{41}]$ เราทำนั่น $[?aj^{33}$, ส่วนนี้อธิบายซึ่ง,

เจนจิรา : $[?a:^{33} ?a:^{33}$. $[ทำร้านที่เดอะโพลด์ สยาม [เวลาเช้า,$
 $[ชาวพวกเครื่องของแต่งบ้าน, อะไรเงอ.$

(พีบ:18-24)

ส่วนตัวอย่าง(86)นี้ แสดงการที่ชายใช้ เออ เพื่อตอบรับการถามของหลาน ซึ่ง เออ ก็ยังคงแสดงว่าชายซึ่งเป็นผู้พูดเป็นผู้สนองความ แต่มีหน้าที่รองแสดงการรับผลัดด้วย

(86) ชาย : $[ew^{45}$, $[ew^{45}$, $[ที่แกเขียน $[ia^{41}$, แกจบไปแกออกทำอะไร. ใจแก
 $[a^{41}$ ...ใจเธจริงๆออกทำอะไร, $[te^{41}$ มันจะไม่ได้พ้องกับที่เราคิด
 $[ok^{45}$, $[te^{41}$ สมมติว่า, $[la^{45}$ ไม่ออกทำอะไร $[a^{45}$. ((หัวเราะ)) $[ha^{41}$
ใจจริง $[ni^{41}$, ยากอยู่. ออกนอนอยู่กะบ้าน, วิ่ง.$

หลาน : ใจจริง $[a^{41}$ เทรอ.

ชาย : $[?a:^{33}$.

(สอดคล้องกับขนาด:8-13)

โดยสรุป อาจกล่าวได้ว่า เออ มีหน้าที่หลักในระนาบกรอผู้ร่วมสนทนา และในบางสถานการณ์ของการใช้ เออ ก็อาจแสดงหน้าที่รองในระนาบโครงสร้างผลัดด้วย

7.2.1.5 อ้อ

อ้อ เป็นดัชนีปริงเจกแสดงบทผู้สนองความ และมีหน้าที่รองแสดงสถานะของเรื่องที่คุณพูดได้ฟังมาว่าเป็นเรื่องที่คุณสามารถเข้าใจได้จากบริบททางภาษา สถานการณ์ในการสนทนา หรือจากความรู้ที่คุณมีอยู่

อ้อ เป็นดัชนีปริจเฉทอีกดัชนีหนึ่งที่แสดงว่าผู้พูดกำลังดำเนินบทผู้สนองความ ด้วยการกล่าวโต้ตอบถึงข้อคำถามที่ได้อิงแบบเข้าใจเรื่องดังกล่าว

การที่ผู้พูดได้ฟังถึงข้อคำถามแล้วเกิดความเข้าใจได้ทันทีนั้น แสดงว่าถึงข้อคำถามดังกล่าวอ้างอิงเรื่องซึ่งผู้ที่ได้ฟังจะนิกรอกหรือเข้าใจได้จากบริบททางภาษา สถานการณ์ในขณะนั้น หรือด้วยการเชื่อมโยงกับความรู้ที่มีอยู่ โดยนัยนี้ อ้อ จึงมีหน้าที่รองแสดงสถานะของเนื้อหาของเรื่องซึ่งผู้พูดได้ฟังมาคือว่าเป็นสาระแบบนิกรอก

ในตัวอย่าง(๕)ซึ่งแสดงไว้ในบทที่ 3 ผู้พูดได้ใช้ อ้อ ในการกล่าวโต้ตอบถึงข้อคำถามที่ได้อิงมา เพื่อแสดงการรับทราบเรื่องดังกล่าวด้วยความเข้าใจ

(๕) ก้องเกียรติ : ผาผลเหมือนกันkhap^{๕๕}.

นิกรราช : ผาผล, ผลกันตรงไหน, ส่วนไหน, $\left[\begin{array}{l} \text{--} \text{la} : \text{--}^{๕๕}, \\ \text{ก ไก่.} \end{array} \right.$

ก้องเกียรติ :

นิกรหญิง :

นิกรราช :

ก ก้องเกียรติ le^{๕๕} ha?^{๕๕}.

$\left[\begin{array}{l} \text{ผล ก.} \\ \text{?๖:}^{๕๕}. \\ \text{?๖:}^{๕๕} \end{array} \right.$, ทฤศ กับ

(อุกกรัง:12-17)

เมื่อก้องเกียรติบอกว่าตนกับทฤศเป็นผาผลกัน นิกรราชก็สงสัยว่าเป็นผาผลกันอย่างไร ก้องเกียรติก็ตอบว่า ผล ก ไก่ นิกรทั้งหญิงและชายก็เข้าใจได้ทันทีว่าก้องเกียรติหมายความว่า ทั้งตนและทฤศต่างก็มีชื่อขึ้นต้นด้วย ก ไก่ เหมือนกัน นิกรทั้งคู่จึงใช้อ้อกล่าวโต้ตอบแสดงความเข้าใจ ดังนั้น อ้อจึงแสดงว่านิกรทั้งสองเป็นผู้สนองความ และสิ่งที่ทั้งคู่ได้ฟังมาก็เป็นเรื่องที่สามารถเข้าใจได้ จากการที่รู้ชื่อผู้เข้าแข่งขันทั้งสองมีชื่อว่าอะไร

ส่วนในตัวอย่าง(๕๕) ซึ่งแสดงในบทที่ 5 นั้น เมื่อเฉล้าสาราญถามว่าเริ่มทำงานเพลงชุดแรกนี้อย่างไร ดองหนึ่งก็ใช้ อ้อ กล่าวโต้ตอบแสดงว่าตนเข้าใจคำถาม ก่อนที่จะ

ตอบอธิบายว่าทำอย่างไร อ้อ จึงแสดงบทบาทของตองหนึ่งว่าเป็นผู้สนองความ และแสดงว่าสิ่งที่ได้เจสร่างถามนั้นเป็นเรื่องที่ตองหนึ่งเข้าใจได้ เพราะเป็นเรื่องราวของตนเอง

(55) ดีเจสร่างถาม : $\text{ʔa:}^{\text{35}} \text{la}^{\text{51}} \text{khap}^{\text{45}}$, เริ่มต้นทำงานอัลบั้มชุดนี้อย่างไร khap^{45} ,
หลังจากที่, เอ้อ, ไปพบตกลงกับคุณวุฒิชู เวียงเวียงเรียบร้อยแล้ว.

ตองหนึ่ง : ʔa:^{35} , kw?^{41} , kw?^{41} เริ่มตอบ, ((หัวเราะ)) หาเพื่อนา,
มาช่วยทำ. ((หัวเราะ))

(นักร้องหน้าใหม่: 187-190)

สรุปได้ว่า อ้อ มีหน้าที่หลักในระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนา และมีหน้าที่หลักในระนาบสถานะของเนื้อหา

7.2.1.6 ทา_(๑)

ทา_(๑) เป็นดัชนีปริจเจกแสดงบทบาทผู้สนองความ มีหน้าที่รองแสดงว่าเรื่องที่ผู้พูดได้ฟังมาเป็นเรื่องที่ไม่อุ้ในความนึกคิดของคนมาก่อน และในบางสถานการณ์ก็จะทำหน้าที่รองแสดงวิจารณ์กรอบอกให้ผู้ร่วมสนทนากล่าวถึงข้อความใหม่อีกครั้ง

แม้ดัชนีปริจเจกทา_(๑) จะมีหน้าที่หลักแสดงบทบาทผู้พูดว่าเป็นผู้ที่กล่าวถึงข้อความตอบโต้กับการกล่าวถึงข้อความของผู้ร่วมสนทนาเช่นเดียวกับดัชนีปริจเจก เธอ เออ และ อ้อ แต่การที่ผู้พูดใช้ ทา_(๑) นั้น เป็นการกล่าวโต้ตอบแบบไม่เชื่อหุดตนเอง

เหตุที่ผู้พูดไม่เชื่อหุดตนเองนั้น ก็เพราะเรื่องที่ได้ฟังมานั้นเป็นเรื่องที่ขัดแย้งหรือตรงข้ามกับความคาดหวังผู้พูด ไม่ได้อยู่ในความนึกคิดของผู้พูดมาก่อน ทา_(๑) จึงทำหน้าที่รองแสดงสถานะของเรื่องที่ได้ฟังมาด้วยว่าเป็นเรื่องที่ผู้พูดไม่รู้มาก่อน

การที่ผู้พูดไม่เชื่อหุดตนเองเมื่อได้ฟังเรื่องใด ๆ นั้น ยังอาจตีความได้ว่า ผู้พูดอาจต้องการให้ผู้ร่วมสนทนากล่าวถึงข้อความนี้อีกครั้ง ดังนั้น เมื่อผู้พูดได้ยินข้อความไม่ชัดเจนหรือไม่แน่ใจว่าตนได้ยินเรื่องดังกล่าวถูกต้องหรือไม่ ก็อาจใช้ทา_(๑) ขอให้ผู้ร่วมสนทนาพูดเรื่องดังกล่าวอีกครั้งได้ ในสถานการณ์เช่นนี้ ทา_(๑) ก็จะแสดงวิจารณ์กรอบอกให้ผู้ร่วมสนทนากล่าวถึงข้อความซ้ำอีกครั้งด้วย

ในตัวอย่าง(80)ซึ่งแสดงไว้ในหน้า 140 นั้น พิธีกรกล่าวแสดงความตั้งใจว่า ถ้าสามีของคนไม่อยู่ ตนจะลองไปเที่ยวรอฮัล ซิตี อเวนิวคูล์ครั้ง แต่เงินจืกรกลับแกลัง กระเข้าว่าสามีของพิธีกรแอบไปเที่ยวที่นั่นมาแล้ว พิธีกรก็ทบทวนไม่เชื่อหูตนเอง เพราะไม่ คาคคิดมาก่อนว่าสามีตนจะแอบไปเที่ยวรอฮัล ซิตี อเวนิวมาแล้ว พิธีกรได้ใช้หฺว_(๑)แสดง การโต้ตอบกับการกล่าวถ้อยคำของเงินจืกร ซึ่งนอกจากแสดงบทบาทผู้สนองความของพิธีกร แล้ว ยังแสดงให้เห็นว่าเรื่องที่พิธีกรได้ฟังนั้นเป็นข้อมูลที่ไม่อยู่ในความนึกคิดของตนมาก่อน

ส่วนตัวอย่าง(87)ต่อไปนี้ แสดงการที่ผู้พูดใช้ หฺว_(๑) กล่าวโต้ตอบเมื่อได้ยิน ถ้อยคำไม่ชัดเจน

- (87) ดีเจบุเรศ : โอเค, na?^{4๕} ha?^{4๕}, นื่องล้าเพาตกลงว่าจะไปเลือกตั้งในครั้ง
 นี้, phlɔ?^{4๕} wa:⁴¹ มีความรักประชาธิปไตย, te^{๒1} =
 ล้าเพา : kha:^{๔1}.
 ดีเจบุเรศ : =ฮัง, te^{๒1} ฮัง,
 ล้าเพา : ซ่านน่องไปค้าวha?^{๔1} พี้.
 ดีเจบุเรศ : ha:^{๔๕}.
 ล้าเพา : ซ่านน่องไปค้าว.
 ดีเจบุเรศ : ซ่านน่องไปค้าว. ๗๖:^{๖๕} นื่องก็สักซี้เลือกตั้ง
 เหมือนกันna?^{๔๕} khap^{๔๕}.

(เลือกตั้ง:49-57)

ขณะที่ดีเจบุเรศกำลังจะกล่าวสรุปว่าล้าเพาจะไปเลือกตั้งเพราะรักประชาธิปไตย แต่ฮังอธิบายคำว่าประชาธิปไตยไม่ได้ ล้าเพาก็ได้กล่าวซ้อนผลัดขึ้นนว่าตนซ่านน่องไป เลือกตั้งด้วย ดีเจบุเรศอาจจะได้ยินถ้อยคำดังกล่าวไม่ชัดเนื่องจากตนก็กำลังพูดอยู่ด้วย จึง ใช้หฺว_(๑)แสดงการโต้ตอบกับการกล่าวถ้อยคำของล้าเพา เพื่อขอให้ล้าเพาพูดใหม่ ดังนั้น ในสถานการณ์นี้ หฺว_(๑) จึงทำหน้าที่แสดงบทบาทผู้สนองความของดีเจบุเรศ และมีหน้าที่ รองแสดงเจตนาของดีเจบุเรศที่ต้องการให้ล้าเพากล่าวถ้อยคำอีกครั้ง

กล่าวโดยสรุป หา₍₁₎ มีหน้าที่หลักในระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนา และมีหน้าที่รองในระนาบสถานะของเนื้อหา และระนาบโครงสร้างวรรณกรรม

7.2.1.7 ไอ้อย

ไอ้อย เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงบ่งผู้มีปฏิริยาตอบสนองแบบประหลาดใจ หรือถึงสิ่งที่ทำให้ผู้พูดมีความรู้สึกดังกล่าวนี้อาจเป็นสิ่งที่ไม่คาดคิดหรือเกินความคาดคิด โดยที่ความคาดคิดดังกล่าวนี้อาจเป็นความคาดคิดของผู้พูดเอง หรือเป็นความคาดคิดซึ่งผู้พูดคาดว่าผู้ร่วมสนทนามือคู่ก็ได้

ในตัวอย่าง(4)ซึ่งแสดงในบทที่ 2 ปูกเห็นว่ากอล์ฟขับรถเปลี่ยนเลนทั้งๆที่เส้นแบ่งทิศทางจราจรบนผิวถนนช่วงนั้นเป็นเส้นกับ อันหมายความว่าห้ามผู้ขับที่สวนทางขับแซงห้ามขับรถผ่านหรือคร่อมเส้นขีดเด็ดขาด การที่กอล์ฟขับรถเช่นนี้เป็นเหตุการณ์ที่ปูกไม่คาดคิดมาก่อน ปูกได้ใช้ไอ้อย รูปแปร $ho:^{35}$ กล่าวแสดงปฏิริยาตอบสนองต่อเหตุการณ์ดังกล่าวด้วยความรู้สึกประหลาดใจ

(4) ปูก : ((หิว: ราชะ)) $ho:^{35}$ กอล์ฟขับรถนำเกล็ดคพ๗⁴¹,
เส้นทับสังเข้าอีก.

กอล์ฟ : $ly:^{35}$. ดันไม้เคศคเส้นจ๗⁴¹.

(สามคนออกเวง: 475-477)

สรุปได้ว่า ไอ้อย ทำหน้าที่หลักในการแสดงบทบาทของผู้พูดเป็นผู้มีปฏิริยาตอบสนองแบบรู้สึกประหลาดใจหรือถึง

7.2.1.8 ว้าย

ว้าย เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงบ่งผู้มีปฏิริยาตอบสนองแบบตกใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งๆที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดหรือไม่น่าจะเกิด กล่าวได้ว่าเป็นความตกใจเพราะเกิดสิ่งที่ไม่ถึงนั่นเอง

ในตัวอย่าง(88) เมื่อเรนทร์กล่าวมุขตลกเกี่ยวกับเชื้อสายจีน ทุกคนต่างก็ขำ มีเพียงพิธีกรหญิงคนเดียวที่ไม่เข้าใจมุขดังกล่าว ทำให้ข้าราชการมาก เพราะนึกไม่ถึงว่า พิธีกรหญิงจะเป็นคนที่เข้าใจจากเพียงนี้ ข้าราชการอุทานด้วยว้าย เป็นการแสดงความรู้สึก ตกใจดังกล่าว

(88) ข้าราชการ : ฮอ, ฮอตริมิ่ง, ๗๒?^{๕๑}, [มีเงินอะไรมั่ง.
 พิธีกรชาย : [เตรียมตัว.
 นเรนทร์ : มีเงินวางตั้ง, เงินผักคะน้า, เงินผักกาดขาว, Z ((นักดนตรีไว้อาลัย
 ทุกคนฮ่าลั่น))
 พิธีกรหญิง : เต๋ฮัว, เต๋ฮัว, ๑๔๖^{๕๕}มันช้าตรงไหนเธอ.
 ข้าราชการ : ๗๒:๗^{๕๕}!
 (ลูกครึ่ง:72-78)

ในตัวอย่าง(89)นี้ พิธีกรกำลังจะแนะนำผู้เข้าแข่งขันคู่แรกซึ่งเป็นผู้หญิง เมื่อ พิธีกรชายบอกว่าผู้เข้าแข่งขันคู่แรกเป็นผู้หญิงกัน พิธีกรหญิงก็เล่นसानวนถามว่าเป็นผู้หญิง คลานตามกันมาเลขหรือไม่ พิธีกรชายก็คุยกับว่าเดินตามกันออกมาจากห้องแม่เลข จนบัดนี้ ยังไม่รู้เลขว่าใครพี่ใครน้อง อันเป็นคำตอบที่พิธีกรหญิงนึกไม่ถึงว่าพิธีกรชายจะตอบกลับมา เช่นนั้น จึงรู้สึกตกใจที่คนเราจะเดินออกมาจากห้องแม่ และใช้ว้าย รูปแปร ๗๒:๗^{๕๕} ๕๒:๗^{๕๕} แสดงความปฏิกิริยาตอบสนองดังกล่าว

(89) พิธีกรชาย : ๗๐^{๕๑} ๒๐:๗^{๕๕}, เดินกันลมพัด [จะพลบๆไปแล้ว. คู่แรก, [เป็นผู้, =
 พิธีกรหญิง : [((หัวเราะ)) ๗๒:๕๑.
 พิธีกรชาย : =ฝาแฝด, -ผู้หญิง, [(?)
 พิธีกรหญิง : [คลานตามกันมาอะ?
 พิธีกรชาย : ๕๒:๕๑^{๕๑}, เดินออกมาเลข, [ยังไม่รู้ว่าใครพี่ใครน้อง.
 พิธีกรหญิง : [๗๒:๗^{๕๕} ๕๒:๗^{๕๕} ขนาดนั้นเลขเธอ.
 (ผู้หญิง:10-15)

สรุปได้ว่า ว้าย เป็นดัชนีปริจเจกนแสดงบทบาทของผู้พูดเป็นผู้มีปฏิริยาตอบสนองแบบรู้สึกตกใจ

7.2.1.9 เอ๊ะ

เอ๊ะ เป็นดัชนีปริจเจกนแสดงบทบาทผู้มีปฏิริยาตอบสนองแบบห้องใจสงสัย สิ่งทีก่อให้เกิดความสงสัยอาจเป็นเรื่องที่ผู้พูดไม่รู้จักจริงๆ หรือรู้แต่ยังไม่แน่ใจหรือมีความคลางแคลงใจก็ได้

ในตัวอย่าง(90)นี้ เมื่อดีเจสำราญถามตองหนึ่งว่า เวลาที่ตองหนึ่งสอนเปือตองหนึ่งคู่หรือไม่ ก็ได้รับคำตอบว่าไม่คู่ แต่ดีเจสำราญก็เห็นว่า ตองหนึ่งมีท่าทางกระอักกระอ่วนใจถึงเงในการตอบคำถามดังกล่าว จึงรู้สึกคลางแคลงใจว่าตองหนึ่งตอบตามความจริงหรือไม่ ดีเจสำราญได้ใช้เอ๊ะ เพื่อแสดงว่าตนเกิดรู้สึกข้องใจกับคำตอบและท่าทางของตองหนึ่ง

(90) ดีเจสำราญ : หยังคตองหนึ่ง^{๕๑}, ถ็อว่าเป็นคตองคู่มัก^{๕๕}, เวลาสอนเปือ^{๕๑} Tunia^{๕๑}.

ตองหนึ่ง : เออ, ไม่ค^{๕๑} khə?

ดีเจสำราญ : ๗e?, ค ๓, คไม่คตองจริงใจ^{๕๕}? คตองhə?, ค=

ตองหนึ่ง : ((หัวเราะ))

ดีเจสำราญ : =ผู้จัดการ^{๕๕} hə?, คจะฮินฮันมี^{๕๕} hə?, ว่าค, ๓:^{๕๕}ไม่ค^{๕๕} khə?

(นักร้องหน้าใหม่: 43-49)

ด้วยเหตุที่เอ๊ะแสดงว่าปฏิริยาที่ผู้พูดมีนั้นก็คือความรู้สึกข้องใจสงสัย เอ๊ะจึงมักปรากฏร่วมกับถ้อยคำซึ่งแสดงวิจนกรรมถามให้ตอบ เช่น

"๗e" ทำไมกรุงเทพฯเราไปห้าจังหวัด"(เลือกตั้ง: 76)

"๗e" ทำไมไอ้มีนเอ็งหงัง^{๕๑} ๓?"(สามคนอดเวง: 87)

"๗e" ดันเอาวันไปไว้ไหน"(สามคนอดเวง: 638)

สรุปได้ว่า เอ๊ะ เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงบทบาทของผู้พูดเป็นผู้มีปฏิริยาตอบสนองแบบรู้สึกธองใจสงสื้อ

7.2.1.10 แหม

แหม เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงบทบาทผู้มีปฏิริยาตอบสนองแบบนึกไม่ถึงหรือไม่คาดคิดว่าเหตุการณ์จะเป็นไปเช่นนั้น

ในตัวอย่าง(91)นี้ เมื่อคริสทราบจากดีเจข้อความที่ตนไม่ได้ไปร่วมนั้น มีผู้ไปร่วมงานมากมาย และเป็นงานที่จัดได้ยิ่งใหญ่กว่าครั้งก่อน คริสก็ได้ใช้แหมเพื่อแสดงว่าตนนึกไม่ถึงว่างานดังกล่าวจะเป็นงานที่ยิ่งใหญ่ จึงเสียดายที่ไม่ได้ไปร่วมงานดังกล่าว

(91) ดีเจช้อต : kw^{41} ประชาชนล้านแปด, lew^{45} คราวนี้ยิ่งใหญ่กว่าคราวที่แล้ว kha^{41} .
 คริส : ho^{25} , เฮอะมากเจต ha^{45} .
 ดีเจช้อต : [เคอะมาก. pho^{45} wa^{41} [ลิ้ม, _เป็น, _เป็น, _=
 คริส : [hc^{25} : เสียดาย.
 (เสียดาย: 35-38)

สรุปได้ว่า แหม เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงบทบาทของผู้พูดเป็นผู้มีปฏิริยาตอบสนองแบบรู้สึกนึกไม่ถึง

7.2.1.11 อ้าว

อ้าว เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงบทบาทผู้มีปฏิริยาตอบสนองแบบรู้สึกผิดคาดกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในการสนทนาหรือเหตุการณ์ที่มีผู้อ้างถึงในการสนทนา เนื่องจากผู้พูดมีความคาดคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้นๆไว้อย่างหนึ่ง แต่เหตุการณ์จริงกลับเป็นอีกอย่างหนึ่ง

ในตัวอย่าง(33)ซึ่งแสดงในบทที่ 4 นิธิกรสาวใช้อ้าวแสดงความรู้สึกผิดคาดที่นักดนตรีไม่ไว้วางใจรับถือข้อความของช่าง

- (33) นิธิกรชาย : lcw^{41} ชำรงกับบนเรนทร์*ni*⁴¹,
มันต่างกันยังไงเนี่ย.
ชำรง : $ʔaw^{41}$, มันต่างกันตรงที่ว่าบนเรนทร์หมายถึงว่า, ไปทั่ว หาดำแหน่ง
อะไรไม่ค่อยได้,
นิธิกรชาย : $ʔaw^{41}$, กลองมา*si*⁴¹. *ho*⁴¹.
(พื้นอง: 35-39)

จะเห็นว่า อ้าว นั้นแสดงความรู้สึกคล้ายกับที่แหมแสดง แต่เมื่อผู้พูดใช้อ้าว ผู้พูดจะมีความคาดหวังอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ก่อนแล้ว แต่เหตุการณ์กลับไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง อ้าว จึงแสดงว่าผู้พูดรู้สึกผิดหวัง ในขณะที่เมื่อผู้พูดใช้แหมนั้น ผู้พูดไม่ได้มีความคาดหวังอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ก่อน เพียงแต่เกิดหรือมีการอ้างถึงเหตุการณ์ซึ่งผู้พูดนึกไม่ถึงว่าจะเกิดหรือจะเป็นเช่นนั้น แหม จึงแสดงว่าผู้พูดมีความรู้สึกนึกไม่ถึง

7.2.1.12 ไ้

ไ้ เป็นคำช่ยปริจเฉทแสดงบทผู้มีปฏิกิริยาตอบสนองแบบรู้สึกผิดหวังที่เหตุการณ์ไม่เป็นไปตามที่คาดคิดหรือตามที่ควรจะเป็น

จากตัวอย่าง(33)ข้างต้นนั้น จะเห็นว่านอกจากนิธิกรชายจะใช้อ้าวแสดงว่าความรู้สึกผิดหวังที่นักดนตรีไม่รัวกลองแล้ว ยังได้ใช้ไ้ รูปแปร *ho*⁴¹ เพื่อแสดงความรู้สึกผิดหวังกับการกระทำของนักดนตรีด้วย

ส่วนในตัวอย่าง(92)นี้ ฮายเล่าว่าสิ่งที่ตาอาจใส่อย่างดี แล้วนำมาให้นั้นคือน้ำมันกวาดล้างสองขวด ซึ่งไม่จำเป็นต้องบรรจุกล่องอย่างดีมากก็ได้ เพราะเป็นแค่ฮายขวดเล็กๆ 2 ขวด ทั้งยังเป็นฮายซึ่งไม่ค่อยมีใครใช้ด้วย ฮายได้ใช้ไ้ รูปแปร *t.ho*²⁵ แสดงความรู้สึกผิดหวังระคนสมเพชกับการกระทำของตาอาจ

- (92) ฮาฮ : นั่งบนตาอาจ. ตาอาจkw⁴¹จริง.----ใส่กล่องมาชะอย่างดีเจส, พ่อใหญ่เค้า kw⁴¹รำคาญเค้า, เค้าใส่กระเป๋าลำบาก, เค้าkw⁴¹ค้อฮานกะคว่ามันเป็น ฮาฮอะไร, ใช้น้ำมันกวาลั้งล⁴¹, $\left[\begin{array}{l} \text{tho:}^{35}, \text{ มีมาสองขาด, } \text{lew}^{45} \text{ kw}^{41} = \\ \text{((หัวเราะ))} \end{array} \right.$
 หลาน :
 ฮาฮ : =ใส่กล่องมาหึ่งเจส, ให้เอาไปให้ลำบาก, นั่งค้อฮ⁴¹, $\left[\begin{array}{l} \text{((หัวเราะ))} \\ \text{((หัวเราะ))} \end{array} \right. =$
 หลาน :
 ฮาฮ : =กkw⁴¹นิกว่าน้ำมัน, -กkw⁴¹นิกว่าฮาฮอะไรวิเศษวิโส, ---นั่งค้อ, ให้กลำบาก.

สรุปได้ว่า โฮ เป็นดัชนีปริจเจกแสดงบทบาทของผู้พูดเป็นผู้มีปฏิริยาตอบสนองแบบรู้สึกผิดหวัง

7.2.1.13 โฮ

โฮ เป็นดัชนีปริจเจกแสดงบทบาทผู้ที่มีปฏิริยาตอบสนองแบบชื่นชมยินดีหรือตื่นเต้นตื่นใจกับเหตุการณ์ที่ผู้พูดคิดว่าเป็นสิ่งที่ค้ำหน้าชื่นชม

ในตัวอย่าง(93)นี้ เมื่อดีเจซ็อสเล่าให้ฟังว่ามีคนไปร่วมงานมากมาย คริสก็รู้สึกตื่นเต้นยินดี และได้ใช้โฮแสดงความรู้สึกดังกล่าว

- (93) คริส : =ไม่ทราบว่าเป็นไงบ้าง, วัน^{ผู้}นี้.
 ดีเจซ็อส : $\left[\begin{array}{l} \text{?บะ:}^{45}, \text{ คนประมาณล้านแปด} \\ \text{kha?}^{41} \text{ พิศวิศkha:}^{35}, \text{ ประมาณล้านแปดkha?}^{41}, \text{ lew}^{45} \text{ kw:}^{41} = \\ \text{?อ:}^{41}. \end{array} \right.$
 คริส :
 ดีเจซ็อส : =เอ่อ, -เรือบร้อยกันดีkha?⁴¹, ไม่เหมือน. เอ่อ, คราวที่นั่น.
 (เสียดจาร:15-19)

สรุปได้ว่า โฮ เป็นดัชนีปริจเจกแสดงบทบาทของผู้พูดเป็นผู้มีปฏิริยาตอบสนองแบบรู้สึกผิดหวัง

7.2.1.14 อือ

อือ เป็นคตินีบริจเจทแสดงบทผู้มีปฏิริยาตอบสนองแบบสนใจหรือดึงอกดึงใจกับสถานการณที่เกิเกิดขึ้นตามความคาดหมายของผู้พูด

ในตัวอย่าง(80)ในหน้า 140 นั้น เจนจิราตกลงกระเ้าให้พิธีกรตกใจว่าตนเคยเห็นสามีของพิธีกรออกไปเที่ยวรอฮัล ซิติ อเวนิว พิธีกรก็ตกใจจริงๆที่ารู้เช่นนั้น และใช้หา กล่าวโต้ตอบแบบไม่เชื่อหูตนเองนัก เท่ากับว่าการกระเ้าของเจนจิราบังเกิดผลตามความดังที่เจนจิราต้องการ เจนจิราได้ใช้การหัวเราะร่วมกับการกล่าวอุทานอือ รูปแปร $ʔa:ɟ^{45}$ $ʔa:ɟ^{33}$ $lɔ^{45}$ แสดงความรู้สึกสนใจ

7.2.1.15 ไอ้อ

ไอ้อ เป็นคตินีบริจเจทแสดงบทผู้มีปฏิริยาตอบสนองแบบเจ็บปวดใจกับเรื่องราวหรือสถานการณที่เกิเกิดขึ้น เนื่องจากเป็นสิ่งผู้พูดไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการใช้ไอ้อซึ่งผู้พูดใช้แสดงความรู้สึกเจ็บปวดใจนี้ มีที่มาจาก การที่บุคคลมักมีปฏิริยาตอบสนองด้วยคำกร้อง"ไอ้อ"เมื่อได้รับความเจ็บปวดทางกาย เช่น เมื่อโดนมีดบาด เมื่อถูกงูกัด เป็นต้นนั่นเอง

ตัวอย่าง(94) แสดงการใช้ไอ้อในการแสดงความรู้สึกเจ็บปวดใจกับเหตุการณ์ในการสนทนา ซึ่งผู้พูดคาดไม่ถึงว่าจะเป็นเช่นนั้น

- (94) พิธีกรชาย : $kʰɔ:ɔ^{33}$ นึกมันจะมีน้กวางตั้ง, $\left[\begin{array}{l} ((หัวเราะ)) \\ \underline{ʔa:ɔ^{45}} \end{array} \right]$ น้กคะน้ำ, =
- พิธีกรหญิง :
- พิธีกรชาย : = $\left[\begin{array}{l} ((หัวเราะ)) \\ \text{โอ โอ โอเค.} \end{array} \right]$
- พิธีกรหญิง : โอ โอ โอเค.
- พิธีกรชาย : เออฮัง, เข้าใจฮัง?
- พิธีกรหญิง : เข้าใจแล้ว, เข้าใจแล้ว. ((หัวเราะ))
- ชาย : $hɔ:ɔ^{33}$.
- พิธีกรชาย : $\sum \underline{ʔa:ɔ^{45}}$, คางๆ.

สืบเนื่องจากการที่พิธีกรหญิงเป็นคนเดียวในการสนทนาที่ไม่เข้าใจมุขตลกของนเรนทร์ ดังได้แสดงในตัวอย่าง(88)ข้างต้นนั้น พิธีกรชายจึงต้องช่วยอธิบายจนพิธีกรหญิงเข้าใจ และแสดงความรู้สึกเจ็บปวดใจกับสถานการณ์ดังกล่าวอันเป็นสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิด โดยการใช้ ไอ้อ

สรุปได้ว่า ไอ้อ เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงบทบาทของผู้พูดเป็นผู้มีปฏิริยาตอบสนองแบบรู้สึกเจ็บปวดใจ

7.2.1.16 อ้า

อ้า เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงบทผู้มีปฏิริยาตอบสนองแบบชอบใจพอใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือมีการอ้างถึงในการสนทนา ไม่ว่าเหตุการณ์นั้นๆจะเป็นไปตามความคาดคิดของผู้พูดหรือไม่ก็ตาม

ในตัวอย่าง(95)นี้ เมื่อคริสตอบรับที่ร้องเพลงให้ฟัง ดีใจซึ้งก็ใช้ อ้า ในการแสดงว่าคนรู้สึกชอบใจเป็นอันมากที่เหตุการณ์ดำเนินไปตามที่คนต้องการ

(95) ดีใจซึ้ง : เหนือใจ. จันที่คริสร้องให้ฟังหนอยได้มี อ้า?⁴⁵

เนื้อ, $\left[\begin{array}{l} \text{?} \text{a?}^{41} . \\ \text{ได้} \text{khap}^{45} \text{ phom}^{35} . \end{array} \right.$

คริส : $\sum$ khap⁴⁵.

ดีใจซึ้ง : ร้องคลอไปเด นอ?⁴⁵ kha?⁴⁵.

คริส : $\sum$ khap⁴⁵.

ดีใจซึ้ง : ((เปิดแผ่นเสียง คนครี้นำเพลงเหนือใจก็ค่อยๆตั้งขึ้นมา)) ?a:³³⁵,
ดีkha?⁴¹, ?u:⁴⁵ ta:³³ lcw⁴⁵ ชดซึ้งkha?⁴¹, ชดซึ้ง,
 (เสียงคาส: 61-67)

ส่วนตัวอย่าง(88)นี้ แสดงการที่ อ้า เพื่อแสดงว่าคนรู้สึกชอบใจกับเหตุการณ์ที่คนไม่คาดคิด

- (96) คีเจตฺนุส : = เป็นทหารอยู่, เกือบกับสังกัดไหน, อยู่ในหน่วยไหน, lɔː³⁵ wɔː⁴¹,
 ราชันย์ : wɔː³⁵. เป็นทหารอากาศ, [ชาวรัก.]
 คีเจตฺนุส : [เป็นทหาร] อากาศ, wɔː⁴¹!,
 ((หัวเราะ)) โอเค lɔː³⁵ hɔ?⁴⁵. เดินไปหาเอาละกัน,
 (ทหารอากาศชาวรัก: 113-116)

แม้ว่าการที่ราชันย์ตอบว่าตนเป็นทหารอากาศ แล้วต่อท้าวว่า "ชาวรัก" นั้น จะ เป็นสิ่งที่คีเจตฺนุสไม่เคยคาดคิดมาก่อน แต่คีเจตฺนุสก็รู้สึกชอบใจเป็นอันมากกับมุขดังกล่าวของ ราชันย์ และแสดงปฏิกิริยาดังกล่าวด้วยการใช้ อ้อ รูปแปร wɔː⁴¹

สรุปได้ว่า อ้อ เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงบทบาทของผู้พูดเป็นผู้มีปฏิกิริยาตอบสนอง แบบรู้สึกพอใจ

7.2.1.17 นี้_(๔)

นี้_(๔) เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงบทผู้มีปฏิกิริยาตอบสนองแบบถูกอกถูกใจหรือสะใจ กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ตัวอย่าง(97)ต่อไปนี้ แสดงการที่ผู้พูดใช้นี้_(๔) ในการแสดงว่าตนรู้สึกสะใจกับสิ่ง ที่ตนได้ทำไป

- (97) คีเจตฺนุส : คุณ, ชื่ออะไร na?⁴⁵ khap⁴⁵.
 ราชันย์ : ราชันย์ khap⁴⁵.
 คีเจตฺนุส : ราชันย์ heh⁴⁵ ha?⁴⁵. คุณราชันย์ช่วยปิดวิกก่อนดีมี khap⁴⁵,
 ราชันย์ : ni:⁴⁴¹.
 คีเจตฺนุส : khap⁴⁵.
 คีเจตฺนุส : (?) ขอขอบคุณอย่างสูงเลย. tɕa⁴¹ เกิดเสียงวิ้งขึ้นมาแล้วเพื่อนจะฟัง ไม่ได้เลย na⁴⁵ khap⁴⁵. เมื่อถึงขอเพลงเมื่อสักครู่นี้เลยให้ hɔ?⁴⁵,
 (ทหารอากาศชาวรัก: 1-7)

ดีเจนนุสเห็นว่าราชันย์เปิดวิกตุงทำให้มีเสียงมีญญาตบกวานในสายโทรศัพท์ ถ้า หึงคงคุยกันต่อไปโดยที่ถ้าอทอดเสียงออกอากาศไปด้วยจะทำให้ผู้ฟังทางบ้านรับฟังไม่รู้เรื่อง ดีเจนนุสจึงขอให้ราชันย์ไปหรีเสียงวิกตุงก่อน โดยใช้รูปประโยคที่ฟังดูเหมือนเป็นการถาม ขอความคิดเห็นว่า "ช่วยปิดวิกตุงก่อนดีมี๊" อันเป็นกลวิธีหนึ่งในการบอกให้ทำอย่างสภาพ¹ และดีเจนนุสก็รู้สึกขบขันระไรที่ตนเองได้ใช้ถ้อยคำเช่นนั้นในการบอกให้ราชันย์ไปหรีเสียง วิกตุงก่อนที่จะดำเนินการสนทนาต่อไป จึงใช้^{๔๔} แสดงความรู้สึกดังกล่าว

สรุปได้ว่า ^{๔๔} เป็นดัชนีปริจเจกนแสดงบทบาทของผู้พูดเป็นผู้มีปฏิริยาตอบสนอง แบบรู้สึกถูกอกถูกใจหรือระไร

7.2.1.18 ^{๕๐}

^{๕๐} เป็นดัชนีปริจเจกนแสดงบทผู้มีปฏิริยาตอบสนองแบบหงุดหงิดรำคาญใจกับ สถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งไม่ถูกใจคน หรืออาจรำคาญใจที่จะคุยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ต่อไป และต้องการจะตัดบทเรื่องราวดังกล่าว

ตัวอย่าง(๑๘)ต่อไป^{๕๑} แสดงการใช้ ^{๕๐} ในการแสดงความรู้สึกหงุดหงิดกับการกระทำของผู้อื่น

(๑๘) ดีเจส้าราช : เวลาเราฟังเพลงที่เราแต่ง nia^{๔๑} ha^{๔๕}, โดยคนอื่นเป็นคนร้อง, มีบ้างมี khap^{๔๕}, ที่: คำ, เอ้อ, ที่, ที่มีความรู้สึกเหมือนกับ, ๗h๗^{๔๓}, จันตสาวไปร้องเองจึงเคย, เซอ, ไม่ใช่ a^{๔๑}, เซอน่า จะร้องอย่างนี้, มีบ้างมี ha^{๔๕}.

(นักร้องหน้าใหม่: 169-172)

¹Penelope Brown and Stephen C. Levinson, Politeness : Some universals in language usage (Cambridge: Cambridge University Press, 1978), pp.128-145.

คือเจสสาราญกำลังตามคองหนึ่งเกี่ยวกับความรู้สึกเวลาที่ฟังคนอื่นมาร้องเพลงที่คนแต่ง โดยคิดว่าคองหนึ่งอาจจะรู้สึกหงุดหงิดรำคาญใจ เพราะนักร้องร้องได้ไม่เหมือนที่คนต้องการในฐานะผู้แต่งเพลง จนอยากไปร้องเสียเอง คือเจสสาราญได้ใช้ ฮือ รูปแปร ๗๒๗^{๔๕} ในการแสดงความรู้สึกดังกล่าวของคองหนึ่ง

ส่วนในตัวอย่าง(๑๑)นี้ หลังจากที่ได้ฟังหลานเล่าถึงปัญหาในการสมัครสอบไปศึกษาที่ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้นว่า การที่อ่านใบสมัครซึ่งเป็นภาษาญี่ปุ่นไม่ออก การที่ต้องเขียนโครงการศึกษาเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาพร้อมกับส่งใบสมัครภายในอีกสองวันข้างหน้า แต่ตนเองก็ไม่ได้คิดหรือเตรียมตัวมาก่อนเลย เขาก็รู้สึกรำคาญใจอยากตัดบท จึงใช้ ฮือ เพื่อแสดงความรู้สึกดังกล่าว ก่อนที่จะตัดบทด้วยการปลอมใจหลานว่า "ช่างมัน เถอะลูก แล้วแต่ดวง"

(๑๑) หลาน : =ส่งภาสในวันศุกร์นี้.

ฮือ : _พรุ่งนี้, -วันวันนี่?

หลาน : ((๗ฮือหน้า))

ฮือ : มันจะไปกันอะไร. tcb, มาจนปานนี้แล้ว.

ตา : ส่งใบสมัคร ๗^{๔๕} เทรค.

หลาน : ๒๗^{๔๕}.

ฮือ : ๒๕^{๔๕}, ช่างมัน ๒๗^{๔๕} ลูก. แล้วแต่ดวง. ((หัวเราะ))

(ก่อนนอน : 96-102)

สรุปได้ว่า ฮือ เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงบทบาทของผู้พูดเป็นผู้มีปฏิริยาตอบสนองแบบรู้สึกหงุดหงิด

7.2.1.19 ฮือ

ฮือ เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงบทผู้มีปฏิริยาตอบสนองแบบรังเกียจ ไม่ชอบใจ หรือรับไม่ได้กับเหตุการณ์ที่ผู้พูดคิดว่าไม่ควรจะเกิดขึ้น

ตัวอย่าง(100) แสดงการใช้อึในการแสดงความรู้สึกรับไม่ได้ที่ผู้ร่วมสนทนาฟังอะไรไม่รู้เรื่องเลย

- (100) หนึ่ง : tba⁴¹มันท้อง, kw⁴¹เกือบจะคลอดแล้ว | na⁴¹. ((หัวเราะ)) ไอ้ป๋ม=
- กอล์ฟ : ((หัวเราะ))
- หนึ่ง : =ศุวิวัลย์, เคยเจอที่, ที่ [ดิ๊ก, เนือ. ครึ่งนึ่ง.
- กอล์ฟ : ตะก่อนมันกลับบ้านดิ๊ก? ³³, lew⁴⁵ฉันkw⁴¹ไม่
- ชอบโทรดิ๊กๆ, ฉันkw⁴¹ | ไซจ³³ไม่คือโทรทราจ | law⁴¹. Σ [$\frac{?๓:๓^{33}}$]
- หนึ่ง : [$\frac{1๒:๓^{35}}$]
- ปิ๊ก : [$\frac{1๒:๓^{35}}$]
- ป๋มศุวิวัลย์ท้องเธอ.
- หนึ่ง : ((โวยถั่น))ป้าว.
- กอล์ฟ : ((หัวเราะ))
- ปิ๊ก : ((หัวเราะ))
- หนึ่ง : ป้าว... [ฉัน, $\frac{๗๑:๓^{15}}$.
- ปิ๊ก : [เห็นพูดเรื่องท้องแล้วเธอพูดถึงป๋มศุวิวัลย์.

(สัมภาษณ์เลข: 568-580)

เมื่อปิ๊กและหนึ่งทราบว่ากอล์ฟไม่ได้ติดต่อเพื่อนสนิทที่ชื่อป๋ม (ชื่อจริงว่านภมาศ) มาเป็นเวลากว่าเจ็ดเดือน หนึ่งก็แก๊งพูดเห็นบนนมว่าถ้าในช่วงเวลาดังกล่าวป๋ม (นภมาศ) ตั้งครรภ์ ก็คงใกล้คลอดแล้ว จากนั้นก็พูดถึงเพื่อนอีกคนที่ชื่อป๋มเหมือนกัน (ชื่อจริงว่าศุวิวัลย์)

ตลอดเวลาของการสนทนา ปิ๊กมักฟังอะไรแล้วเข้าใจผิดๆหรือตามเรื่องราวที่กำลังสนทนาอยู่ไม่ทันเสมอ ในตัวอย่าง(100)นี้ เมื่อหนึ่งได้เบลอสนหัวข้อสนทนา จากเรื่องของเพื่อนที่ชื่อป๋ม (นภมาศ) มาเป็นเรื่องที่คนไปเจอเพื่อนที่ชื่อศุวิวัลย์ซึ่งมีชื่อเล่นว่าป๋มเหมือนกันนั้น ปิ๊กซึ่งฟังไม่ได้ศัพท์ก็คิดว่าศุวิวัลย์ตั้งครรภ์ หนึ่งจึงรู้สึกว่ารับไม่ได้แล้วกับความไม่รู้เรื่องของปิ๊ก และได้ใช้อึแสดงความรู้สึกดังกล่าว

สรุปได้ว่า อึ เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงบทบาทของผู้พูดเป็นผู้มีปฏิกิริยาตอบสนองแบบรู้สึกรังเกียจหรือรับไม่ได้

ดังที่ได้กล่าวมานี้ จะเห็นว่า ไอ้โฮ ว๊าย เอ๊ะ หนม อ้าว โห้ ไอ้ ฮือ โธษ อ้า นี่ ฮือ และ ฮือ ล้วนเป็นรูปภาษาที่ผู้พูดจะใช้เมื่อตนเองมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อถ้อยคำหรือต่อเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งทั้งสิ้น ปฏิกิริยาดังกล่าวก็คือความรู้สึกซึ่งแตกต่างกันไปตามแต่สถานการณ์ หากพิจารณาสถานการณ์ที่ทำให้ผู้พูดเกิดปฏิกิริยาเป็นความรู้สึกต่างๆที่ได้กล่าวมานั้น อาจจำแนกสถานการณ์เหล่านั้นตามความคาดหวังของผู้พูด หรือตามความเหมาะสมของเหตุการณ์ได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่

1. สถานการณ์ที่สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้พูด หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างที่ไม่ควรเกิด เช่น การที่เงินจรัลมาถึงกระเช้าให้พิธีกรตกใจได้ในตัวอย่าง(80) การที่คริสตอบรับดีใจชือว่าจจะร้องเพลงให้ฟังในตัวอย่าง(95) เป็นต้น

2. สถานการณ์ที่ขัดแย้งกับความคาดหวังของผู้พูด หรือเหตุการณ์ที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นหรือไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น เช่น การที่นักดนตรีไม่รับรางวัลรับคำพูดของช่างรับในตัวอย่าง(33) การที่พิธีกรหญิงไม่เข้าใจมุขตลกของนเรนทร์ในตัวอย่าง(88) เป็นต้น

จากการศึกษา พบว่าสถานการณ์ที่ขัดแย้งกับความคาดหวังของผู้พูดหรือเหตุการณ์ที่ไม่น่าจะเกิดหรือเป็นไปเช่นนั้น เป็นสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองจากผู้พูดมากกว่า หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ผู้พูดมักไม่ซ่อนซ่อนความรู้สึกใดๆมากนักเมื่อเหตุการณ์เป็นไปอย่างที่ไม่ควรเป็นหรือความที่ตนต้องการ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นมักเป็นความรู้สึกในทำนองถูกใจ พอใจ ชอบใจ สะใจ ในขณะที่เมื่อเหตุการณ์ไม่เป็นไปตามที่ควรเป็นหรือตามที่ตนคาดหวัง ผู้พูดอาจมีปฏิกิริยาตอบสนองกับเหตุการณ์เช่นนั้นแตกต่างกันไป เช่น ไม่พอใจ ประหลาดใจ ผิดคาด ผิดหวัง ตกใจ สมเพช เจ็บปวดใจ ความรู้สึกต่างๆเหล่านี้ล้วนมีผลต่อการเลือกใช้รูปภาษาที่แตกต่างกันไปในการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองทั้งสิ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

7.2.2 ดัชนีปริจเฉทแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมสนทนา

7.2.2.1 ครี

ครี เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงการที่ผู้พูดพยายามรักษาความสุภาพในการสนทนาในบางบริบทของการใช้ อาจทำหน้าที่รองแสดงการรับผลค้ำว

ดัชนีปริจเฉท ครี ประกอบด้วยรูปดัชนี 2 รูป คือ [ครี] และ [ครีหม] เป็นรูปภาษาที่แสดงความสุภาพในการพูดของผู้คนเพศชาย ผู้พูดอาจมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้ฟังมากหรือน้อยก็ได้ อาจมีวาทที่สูงกว่า น้ลยกว่า หรือใกล้เคียงกันก็ได้ แต่ผู้พูดจะคำนึงถึงการแสดงความสุภาพในการสนทนาเป็นหลัก

ครี สามารถปรากฏท้ายหน่วยถ้อยซึ่งมีรูปประโยคเช่นใดก็ได้ รวมทั้งสามารถปรากฏท้ายคำเรียกขาน ปรากฏตามลำพังเป็นคำขานรับการเรียก หรือแสดงการตอบรับ คล้อยตาม หรือสนับสนุนเช่นเดียวกับดัชนีปริจเฉท เอ

ดังนั้น เมื่อครีปรากฏตามลำพังและแสดงการตอบรับเช่นเดียวกับเอนี้ ครีจะทำหน้าที่รองแสดงการรับผลค้ำวเหมือนเอค้ำว

ในตัวอย่าง(101)^{นี้} ดิเจสำราญใช้ครี รูปแปร khiep^{๔๕} (บรรทัดที่ ๘๖) แสดงความสุภาพในการกล่าวรับทราบและคล้อยตามเรื่องที่ต้องหนึ่งเล่ามา จะเห็นว่า ในตำแหน่งนี้หากดิเจสำราญใช้เอแทนครี เอจะแสดงบทบาทของดิเจสำราญเป็นผู้สนองความ แต่ในกรณีนี้ ดิเจสำราญให้ความสำคัญกับการรักษาความสุภาพในการสนทนามากกว่าการแสดงบทบาทของตนเอง ดิเจสำราญจึงครีในการกล่าวโต้ตอบถ้อยค้ำวของตองหนึ่ง

นอกจากนี้ ในบรรทัดที่ 94 ดิเจสำราญยังใช้ครี รูปแปร khap^{๔๕} ร่วมกับรูปประโยคค้ำวสิ่ง"คูสิ" แสดงการรักษาความสุภาพในการสนทนาค้ำว

จากการศึกษา พบว่า สิ่งที่กำหนดการเลือกใช้ดัชนีปริจเฉทแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมสนทนาทั้งครี คะ ฮะ วะ และอะนั้น ได้แก่ รูปประโยค ไม่ว่ารูปประโยคประเภทเดียวกันนั้นจะแสดงวัจนกรรมต่างกันอย่างไรก็ตาม การอธิบายการปรากฏของดัชนีปริจเฉททั้งห้านี้จึงจะอธิบายด้วยประเภทของรูปประโยค

- (101) **คองหนึ่ง** : เริ่มมาเจองานของบริษัทชื่อ, **ตัดสินใจรงงานชุดป่าป่า=**
ดีเจสำราญ : **khlap⁴⁵**.
คองหนึ่ง : =เบลอ, **รู้สึกแบบวุ่น⁴⁵**, บริษัทที่น่ารักจังเลย, เขาผู้หญิง=
ดีเจสำราญ : **?๓:๓⁴⁵**.
คองหนึ่ง : =ฉวนมาร้องเพลง. **ha?⁴¹**.
ดีเจสำราญ : ((หัวเราะ)) เหมือนกับซองโคมส์**ha?⁴⁵**, เขา
ดีเจฉวนมาจัดรายการ, **ตรงนี้มีอะไรคล้ายๆ** **กัน.**
คองหนึ่ง : ((หัวเราะ)) **kw?⁴¹** ไม่ได้ตั้งใจจะ
พาดนิงห้องงั้น.
ดีเจสำราญ : **csi³³ khap⁴⁵**, **หมkw?⁴¹**, **กินปูนเข้าไป**
(นักร้องหน้าใหม่: 85-94)

ส่วนตัวอย่าง(102) แสดงการที่ดีเจบุเรศใช้ **ควิบ** ในการขานรับการเรียกขาน
 ของลำเพา(บรรทัดที่ 44) และร่วมกับค้อยคำที่บอกให้ลำเพารอชักครู่(บรรทัดที่ 47)

- (102) **ลำเพา** : **?๓:๓³³**, **สรุปเป็นคำพูดไม่ได้,** **[มันฮากมาก.]**
ดีเจบุเรศ : **[[(หัวเราะ)] มันฮากมาก]**
ใช้มือ **ha?⁴⁵**.
ลำเพา : **kha?⁴¹** **พี่,**
ดีเจบุเรศ : **khap⁴⁵ phom³³**.
ลำเพา : **ขอเพลงได้ปะ?**
ดีเจบุเรศ : **?๓:⁴¹**, **ขอเพลง, เคียวรอชักครู่นี้^{๓๓}na?⁴⁵**, **มีสาทรลอยู่, เคียว**
ชักนบีนิงกันฉัวกัน^{๓๓}na?⁴⁵ khlap⁴⁵.
ลำเพา : **kha?⁴¹**.

(เลือกตั้ง: 40-48)

ในตัวอย่าง(103)นี้ พิจารณาใช้ ครึบ ร่วมกับคำถาม

(103) อินทอร์ : $\text{ฮ่าง}^{\text{H}} \text{kw}^{\text{41}}$, kw^{41} เปลี่ยนเอา pha?^{45} ha?^{45} . Σ เปลี่ยนเป็น

พินทุภาพ : $\left[\begin{array}{l} \text{อะไรอ}^{\text{41}} \\ \text{ha?}^{\text{45}} \end{array} \right.$ เด็ดเอาเด็ดเอา, เอาขึ้นเดิมเป็นอะไร khrap^{45} .

(นางแบบ:12-15)

7.2.2.2 คะ

กะ เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงการที่ผู้พูดพยายามรักษาความสุภาพในการสนทนา ในบางบริบทของการใช้ อาจทำหน้าที่รองแสดงการรับผลัดด้วย

ดัชนีปริจเฉท กะ ประกอบด้วยรูปดัชนี 3 รูป คือ [กะ] [ละ] และ [ฮ่า] เป็นรูปภาษาที่แสดงความสุภาพในการพูดของผู้พูดเพศหญิง ผู้พูดอาจมีความมกิลิขิตสนิทสนมกับผู้ฟังมากหรือน้อยก็ได้ อาจมีว้อยที่สูงกว่า น้อยกว่า หรือใกล้เคียงกันก็ได้ แต่ผู้พูดจะคำนึงถึงการแสดงความสุภาพในการสนทนาเป็นหลัก

การที่ผู้พูดจะเลือกใช้รูปดัชนี [กะ] [ละ] หรือ [ฮ่า] นั้น ขึ้นอยู่กับประเภทของประโยคซึ่งดัชนีปริจเฉทกะปรากฏร่วม และบริบทในการใช้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ก) ถ้าสรูปประโยคบอกเล่าหรือปฏิเสธที่ว้อยไป ใช้รูปดัชนี [ละ] เช่น

"วีชระลออกไปข้างนอกแล้ว kha?^{41} " เห็นบอกว่าจะไปมหาวิทยาลัย

kha?^{41} " (ก่อนนอน:62-63)

"ไม่มีเลข kha?^{41} " (นักร้องหน้าใหม่:10)

ข) ถ้าสรูปประโยคคำถาม ใช้รูปดัชนี [กะ] เช่น

"เห็นหน้าเป็นลูกครึ่ง ครั้งอะไร kha?^{45} " (ลูกครึ่ง:40)

"ปรับอั้งใจดี ให้พี่ศรีร้องเพลงหนึ่งเพลงดีกว่านี้ kha?^{45} " (เสียดาย:51)

ค) ท้ารูปประโยคคำสั่งทั่วไป ใช้รูปดัชนี [คะ] เช่น
 "ขอสาธิตวิธีพดหน่อkha?⁴¹" (ก่อนนอน:61-62)
 "ได้ๆ พดลองหน่อkha?⁴¹" (นางแบบ:9)

ง) ท้าธอสคำที่มีดัชนีปริจเจก นะ_(๑), นะ_(๒) นี้_(๒) หรือ สิ ปรากฏอยู่
 ข้างหลัง ใช้รูปดัชนี [คะ] เช่น
 "แต่วันนี้พิคริส เสือคาอจึงเลอพิคริสไม่ไปนะ_(๑), kha?⁴⁵" (เสือดาคะ:22-23)
 "เด็กคนนี้ เนื่อนะ_(๒) คะ แสบ เหลือริบ เลอคะ"
 "เค้าอกจากบ้านมา ดั้งนานแดวนี้คะ คะ อังมา ไม่ ดึงอีกเหรอ"
 "จริง สิ คะ อันก็ ดิมไป เสื่อสนิกว่า วินพุช หน้า นี้ จะ เป็นวินเกิดของ กรานล้า"

จ) ท้าธอสคำที่มีดัชนีปริจเจก เออะ ปรากฏอยู่ข้างหลัง ใช้รูปดัชนี [คะ]
 เช่น "ทานเ้าไป เออะคะ ของ ดี้กัง นั้น"

ฉ) ท้าธอสคำเรียกขาน ใช้รูปดัชนี [คะ] หรือ [ชา] เช่น
 "จริง จนล้าก อาอ เก่ากันแหละ แดแบนนี้เค้าไม่ ชอมน่าง เค้าจะ เรื่อก
พิดลอพ พิkha:^{๓๕} พิkha?^{4๕} อะ รเง อ" (หีบะ:8-11)
 "คนประมาธด้านแบคะ นี้คริสkha:^{๓๕}" (เสือดาคะ:13-17)

ช) ใช้ธอสรับการเรียก ใช้รูปดัชนี [คะ] หรือ [ชา] เช่น เมื่อแม่เรียกหา
 เรือมกัถ่าว ริบว่า "ธา" เป็นดัน

ซ) ใช้ถ่าวลัธตามหรือสนับสนุนเช่นเดียวกับดัชนีปริจเจก เออ ใช้รูปดัชนี
 [คะ] เช่น การที่กานดาวสิกถ่าว สนับ สนุน กัพิธิกรหึงบอว่า คนเองก็ เป็นนางแบบ ใน
 ตัวอธ่าง(104)^๕

(104) นิธิกรหญิง : คนงานคาวสี⁴¹ kw?⁴¹ นางแบบเหมือนกัน, นางแบบแสนสวย.

คาวสี : $\begin{cases} tɕhaj^{41} maj^{45} ha?^{45}. \\ kha?^{41}. \end{cases}$

(นางแบบ: 28-30)

๓) ใช้ตอบรับเช่นเดียวกับคตินีปริจเจก เออ ใช้รูปคตินี [ค๊ะ] ซึ่งจะมีหน้าที่รองแสดงการรับผลคิ้ว เช่น ในตัวอย่าง(102)ข้างต้นที่เล่าเพากล่าวตอบรับคำถาม "มันธามากใช้มือ" ของดีเจบุเรศ และตอบรับคำบอกกล่าว "เดี๋ยวซักแป็บนึงก็แล้วกัน"

7.2.2.3 ฮะ

ฮะ เป็นคตินีปริจเจกแสดงการที่ผู้พูดพยายามรักษาความสุภาพในการสนทนาในบางบริบทของการใช้ อาจทำหน้าที่รองแสดงการรับผลคิ้ว

คตินีปริจเจก ฮะ ประกอบด้วยรูปคตินี 2 รูป คือ [ฮะ] และ [ฮ๊ะ] เป็นรูปภาษาที่แสดงความสุภาพในการพูดของผู้พูดทั้งเพศหญิงและเพศชาย ผู้พูดอาจมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้ฟังมากหรือน้อยก็ได้ อาจมีว้อยที่สูงกว่า น้อยกว่า หรือใกล้เคียงกันก็ได้ แต่ผู้พูดจะคำนึงถึงการแสดงความสุภาพในการสนทนาเป็นหลัก

อย่างไรก็ตาม การใช้คตินีปริจเจก ฮะ นี้ จะแสดงระดับของการรักษาความสุภาพในการสนทนา น้อยกว่าการใช้ ครับ และ คะ

การที่ผู้พูดจะเลือกใช้รูปคตินี [ฮะ] หรือ [ฮ๊ะ] ในการสนทนานั้น ขึ้นอยู่กับเพศของผู้พูด ประเภทของประโยคซึ่งคตินีปริจเจกฮะปรากฏร่วม และบริบทในการใช้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ก) ท้าขอรูปประโยคบอกเล่าหรือปฏิเสธต่างๆไป

ผู้พูดเพศหญิง ใช้รูปคตินี [ฮ๊ะ]

ผู้พูดเพศชาย ใช้รูปคตินี [ฮะ] แต่ผู้พูดเพศชายบางคนอาจใช้รูปคตินี

[ฮ๊ะ] คิ้ว

ตัวอย่างเช่น เจนจิรากล่าววว่า "โทรเจกต์เฮอะha?⁴¹" (มีบ:69) และกิ่งเกียรติกล่าววว่า "อสูร์ๆไผมันคิดขึ้นมา ไผมันเฮอชื่อha?⁴⁵" (อุกครึ่ง:22,24)

ข) ทำรูปประโยคคำถาม

ผู้พูดทั้งเพศหญิงและเพศชาย ใช้รูปคำนี้ [ฮะ]

ตัวอย่างเช่น ทอมุกถามบุนนาว่า "คุณบุนนา มีอะไรให้ผมชิมฮะ" และ
นิกิกรชายกล่าวถามกุดดว่า "ทำไมผมถึงเจ็บขนาดนี้ฮะ?" (ลูกครึ่ง: 29)

ค) ทำรูปประโยคคำสั่งทั่วไป

ผู้พูดเพศหญิง ใช้รูปคำนี้ [ฮะ]

ผู้พูดเพศชาย ใช้รูปคำนี้ [ฮะ]

ตัวอย่างเช่น บุนนาคิมบอกเค่นว่า "คุณเค่น ช่วยส่งกรวยไปให้หน่อฮะ"
และคิเจส่าราตุบอกทองหนึ่งว่า "เอาชีกหนึ่งตัวอย่างก็ได้ฮะ?" เด็กชนา? (นักร้อง
หน้าใหม่: 16)

ง) ทำข้อคำถามที่มีคำขึ้นรูปวิจเจก นะ₍₁₎, นะ₍₂₎, นี่₍₂₎, หรือ สิ ปรากฏอยู่

ข้างหลัง

ผู้พูดทั้งเพศหญิงและเพศชาย ใช้รูปคำนี้ [ฮะ] เช่น

"ช่วงนี้ ก็เปลี่ยนอาชีพนะ₍₁₎ ฮะ?" (นางแบบ: 12)

"เพราะว่า เพราะว่า วลีเนี่ยนะ₍₂₎ ฮะ?" ขาเด้าไม่สวย เค้าจะเดิน
แคทวอร์ดก็ไม่ได้" (นางแบบ: 36-37)

"อ้อ วันนั้นนะ₍₂₎ ฮะ?" คือ ไปเสียบปลั๊กที่บ้านเนี่ย ไฟมันดับนะ₍₁₎
ฮะ?" เสียบๆ อยู่ๆ ไฟมันติดขึ้นมา" (ลูกครึ่ง: 21-22)

"เคียวลองดูกันเองนะ₍₁₎ ฮะ?" (พี่น้อง: 37)

"คิดแล้วนี่₍₂₎ ฮะ?" คิดหน้าไม่คิดตัว" (ทหารอากาศขาดรัก: 16-17)

"เหนือฮะ หมด ถามได้ วิ่งขึ้นวิ่งลงทั้งวัน ไม่ได้หยุดเลย"

"พูดดังๆ ฮะ ไม่ค่อยได้ยินเลย".

จ) ทำข้อคำถามที่มีคำขึ้นรูปวิจเจก เออะ ปรากฏอยู่ข้างหลัง

ผู้พูดเพศหญิง ใช้รูปคำนี้ [ฮะ]

ผู้พูดเพศชาย ใช้รูปคำนี้ [ฮะ]

ตัวอย่างเช่น แก้วบอกขุติมาว่า "คุณขุ พักกันก่อนเดอะฮะ แก้วเหนื่อย" และ
 ศานต์บอกว่ามรกตว่า "คุณทานก่อนเดอะฮะ ผมยังไม่หิว"

๑) ท้าอค่าเว็กรวาน

ผู้พูดทั้งเพศหญิงและเพศชาย ใช้รูปคำนี้ [ฮะ] เช่น "คุณเจ้าฮะคุณเจ้า
 ผู้จัดการให้คุณเข้าไปทานนะ"

๒) ใช้วานรับการเว็กร

ผู้พูดทั้งเพศหญิงและเพศชาย ใช้รูปคำนี้ [ฮะ] เช่น เมื่อผู้จัดการเว็กร
 สุกข์สันและลิตาต่างก็ทานรับว่า "ฮะ"

๓) ใช้กล่าวค้ออตามหรือสนับสนุนเช่นเดียวกับคำนี้ปริจเจก เออ

ผู้พูดเพศหญิง ใช้รูปคำนี้ [ฮะ]

ผู้พูดเพศชาย ใช้รูปคำนี้ [ฮะ] แต่ผู้พูดเพศชายบางคนอาจใช้รูปคำนี้

[ฮะ] คำ

ในตัวอย่าง(105)นี้ ดีเจส่าราฎใช้ [ฮะ] กล่าวรับทราบและค้ออตามเมื่อ
 ทองหนึ่งบอกว่าคนนิกว่าวิหขุพลเล่น ส่วนทองหนึ่งก็ใช้ [ฮะ] กล่าวสนับสนุนที่ดีเจส่าราฎ
 บอกว่า หลังจากรู้ว่าวิหขุพลจริง คนก็เริ่มทำงานร้องเพลง

(105) ทองหนึ่ง : =ทำ*si*⁴¹ . [*kw*⁴¹ , *kw*⁴¹ พุด, *kw*⁴¹ *kw*⁴¹ *lyj*³³ นิกว่า=
 ดีเจส่าราฎ : *ʔm*³³ .
 ทองหนึ่ง : =แกพุดเล่น, *kw*⁴¹ นิกว่าแกพุดเล่นอยู่เป็นปี, [แก*kw*⁴¹ พุดจริงๆ.
 ดีเจส่าราฎ : *ha*⁴⁵ . *ʔm*³³ .
 ดีเจส่าราฎ : *lcw*⁴⁵ *kw*⁴¹ *lyj*³³ เริ่มตันทำ [จริงๆ.
 ทองหนึ่ง : *ha*⁴¹ . *kw*⁴¹ เริ่มทำ.

(นักร้องหน้าใหม่: 139-144)

ส่วนตัวอย่าง(106)นี้ เมืองคัมน์นี้ใช้รูปดัชนี [ฮะ] ในการแสดงการสนับสนุน
พิธีกรว่าบริษัทที่กำลังพูดถึงนี้ชื่อบราโว่ ซึ่งตามปกติแล้ว ผู้พูดเพศชายมักใช้ฮะในบริบทเช่นนี้

(106) พิธีกร : เรียกว่ามาจ้างได้หมด.

เมืองคัม : ได้หมด.

เจนจิรา : ได้หมด.

พิธีกร : บราโว่.

เมืองคัม : ha?⁴¹.

(ผู้บ: 37-41)

๓) ใช้ตอบรับเช่นเดียวกับดัชนีปริจเจก เออ

ผู้พูดเพศหญิง ใช้รูปดัชนี [ฮะ]

ผู้พูดเพศชาย ใช้รูปดัชนี [ฮะ] แต่ผู้พูดเพศชายบางคนอาจใช้รูปดัชนี

[ฮะ] ด้วย

ในการใช้รูปดัชนี [ฮะ] และ [ฮะ] เพื่อตอบรับนี้ ดัชนีปริจเจก ฮะ จะทำ
หน้าที่รองแสดงการรับผลด้วย

ตัวอย่างเช่น เมื่อถามสนทนากล่าวใจที่ว่าไม่สบายหรือ จิตรก็ตอบรับว่า "ฮะ
รู้สึกเวียนหัวหน้ามืดเหมือนจะเป็นลมฮะ" และเมื่อถามว่าต้องส่งใบสมัครภายในวันศุกร์
หรือ หลานชายก็ตอบรับว่า "ha?⁴²" (ก่อนนอน: 100-101)

ดังได้กล่าวมานี้ อาจสรุปได้ว่า เมื่อผู้พูดต้องการแสดงการโต้ตอบกับถ้อยคำที่ได้
ฟังมา ไม่ว่าจะเพื่อแสดงการคล้อยตาม การสนับสนุน หรือ การตอบรับคำถามก็ตาม ผู้พูดก็
จะมีรูปภาษาให้เลือกใช้ได้ทั้งดัชนีปริจเจก เออ ดัชนีปริจเจก ครับ ดัชนีปริจเจก คะ รูปดัชนี
[คะ] และดัชนีปริจเจก ฮะ แต่ดัชนีปริจเจกเหล่านี้จะแสดงระดับของความสุภาพในการ
สนทนากันแตกต่างกัน ได้แก่ ถ้าผู้พูดต้องการให้มีความสุภาพในการสนทนา ก็จะใช้ดัชนี
ปริจเจก ฮะ รูปดัชนี [ฮะ] หรือ [ฮะ] ตามเพศของตน ถ้าผู้พูดต้องการให้มีความสุภาพ

มากขึ้นไปอีกก็จะใช้ดัชนีปริจเจกครีบ หรือ ดัชนีปริจเจกครีบ รูปดัชนี [ค] ตามเพศของตน แต่ถ้าผู้พูดสนิทกับผู้ร่วมสนทนามากและไม่คำนึงถึงสภาพในการสนทนาเท่าใดนัก ก็จะใช้เออ ดังอาจเขียนแผนภูมิแสดงโอกาสในการเลือกใช้ดัชนีปริจเจกเหล่านี้ได้ดังนี้

สภาพ-	สภาพ	สภาพ+
เอ	[ค] (ช) [ค] (ญ)	ครีบ (ช) [ค] (ญ)

แผนภูมิที่ 4 แสดงโอกาสที่ผู้พูดเลือกใช้ดัชนีปริจเจกเออ ครีบ ค และ ครีบ ในทางการกล่าวรับถ้อยคำอื่น

- สภาพ หมายถึง สถานการณ์ที่ผู้พูดต้องการรักษาความสุภาพในการสนทนา
- สภาพ+ หมายถึง สถานการณ์ที่ผู้พูดต้องการรักษาความสุภาพในการสนทนา
- สภาพ- หมายถึง สถานการณ์ที่ผู้พูดไม่คำนึงถึงสภาพในการสนทนา
- (ช) หมายถึง เมื่อผู้พูดเป็นผู้ชาย
- (ญ) หมายถึง เมื่อผู้พูดเป็นผู้หญิง

อย่างไรก็ดี แม้ว่าผู้พูดจะใช้ดัชนีปริจเจกเหล่านี้ในการกล่าวตอบรับ ตอบคัลลัส ตาม หรือตอบสนับสนุนได้เหมือนกัน แต่ดัชนีปริจเจกเหล่านี้จะมีหน้าที่หลักในระดับปริจเจกที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ดัชนีปริจเจกเออจะมีหน้าที่หลักในการแสดงบทบาทของผู้พูดว่าเป็นผู้สนองความ ในขณะที่ดัชนีปริจเจกครีบ ดัชนีปริจเจกค และดัชนีปริจเจกครีบ จะมีหน้าที่หลักในการแสดงการรักษาความสุภาพในการสนทนาของผู้พูด

กล่าวโดยสรุป ผู้พูดเป็นเพศหญิงจะใช้รูปดัชนี [ค] ในบริบทต่างๆเช่นเดียวกับรูปดัชนี [ค] ทุกประการ และใช้รูปดัชนี [ค] ในบริบทต่างๆเช่นเดียวกับรูปดัชนี [ค] ทุกประการ ส่วนผู้พูดเพศชาย จะใช้รูปดัชนี [ค] ในทุกโอกาสเช่นเดียวกับที่ใช้ดัชนี

ปวีจเจตครีบ อาจมีผู้พูดเพศชายเนืองบางคนซึ่งใช้รูปคชนี้ [ช] ร่วมกับรูปประโยคบอกเล่าหรือปฏิเสธทั่วไป และเมื่อกล่าวตอบครีบ คล้อยตาม หรือสนับสนุน ทั้งนี้ การใช้คชนี้ ปวีจเจต ช จะแสดงระดับของสภาพน้อยกว่าการใช้คชนี้ปวีจเจต ครีบ และ ค

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่าในสถานการณ์หนึ่งๆ ผู้พูดเพศชายคนเดียวอาจใช้ทั้งคชนี้ปวีจเจต ครีบ และคชนี้ปวีจเจต ช ในการสนทนา และผู้พูดเพศหญิงก็อาจใช้ทั้งคชนี้ปวีจเจต ค และ คชนี้ปวีจเจต ช ในการสนทนาดัง

อนึ่ง ในบทสนทนา"สามคนอลเวง"ซึ่งผู้ร่วมสนทนาทั้งสามคนเป็นเพื่อนที่มีความสนิทสนมกันเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดที่เป็นชายอาจใช้ [ค] และ [ช] ในการพูดคุยกับเพื่อนสนิทซึ่งมีผู้หญิงรวมอยู่ได้ด้วย เช่น การที่หนึ่งบอกว่า "ขวามือเนื่อ ศูนย์สิวิกิด kha:" เนื่อ" (บรรทัดที่ 455) หรือ"อยู่เลนนี่ตลอคณะkha?" เลื่อเราจะเลื่อขวา" (บรรทัดที่ 470)

ในทำนองเดียวกัน แม้จะไม่ปรากฏในข้อมูล แต่ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้พูดภาษาไทยกรุงเทพฯ จึงสามารถบอกได้ว่า ผู้หญิงก็สามารถใช้คชนี้ปวีจเจตครีบในการสนทนาด้วยเพื่อนสนิทได้เช่นกัน เช่น

ก) เมื่อจวิศากำอาหารเสร็จและออกมาให้เพื่อนๆ ที่กำลังนั่งรอรับประทานอยู่ อาจกล่าวว่า"มาแล้วครีบ นี่ ข้าวผัดกุ้งร้อนๆ มีนึ่งนึ่งคาเอง"ได้

ข) นันทวดีเห็นรถสัญพัชอาสามอเตอร์จักรยานด้วยท่าทางเก๋ๆ จึงเอ่ยปากบอกว่า"มา พี่สดขอไป เลื่อนั้นจัดการเองครีบ โช ไม่บอกตั้งแต่แรก ให้นั่งซ่อมมานักต่อนักแล้วนะ จักรยานเนื่อ"

การใช้คชนี้ปวีจเจตแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมสนทนาซึ่งเป็นรูปภาษาที่ผู้หญิงใช้ หรือการใช้คชนี้ปวีจเจตแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมสนทนาซึ่งเป็นรูปภาษาที่ผู้ชายใช้เช่นนี้ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า ผู้พูดไม่ได้ต้องการรักษาความสุภาพในการสนทนา หากแต่ต้องการแสดงความสนิทชิดเชื้อกับผู้อื่น

ข้อสันนิษฐานหนึ่งของผู้วิจัยที่อาจเป็นไปได้ก็คือ สังคมไทยให้ความสำคัญกับการแยกแยะความแตกต่างระหว่างเพศ การที่บุคคลจะปฏิบัติตัวตลอดจนพูดคุยกับเพศตรงข้าม

จึงต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ โดยเฉพาะเรื่องของการแสดงความสนิทสนมกัน แต่เมื่อผู้ร่วมสนทนาซึ่งเป็นเพศตรงข้ามนั้นเป็นบุคคลที่มีวิถีใกล้เคียงกับตน และเป็นผู้ที่สนิทสนมกับตนเป็นอย่างดี ผู้พูดจึงอาจจะใช้ดัชนีปริจเฉทแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมสนทนาซึ่งเป็นรูปภาพภาษาของเพศตรงข้าม เพื่อที่จะแสดงตนเสมือนว่าเป็นเพศเดียวกันกับผู้ร่วมสนทนา เป็นกลไกที่ช่วยให้ผู้พูดสามารถแสดงความสนิทสนมกับผู้ร่วมสนทนาได้แม้ว่าจะมีเพศที่ต่างกัน

อย่างไรก็ดี ผู้พูดก็ยังสามารกดดัชนีปริจเฉทแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมสนทนาซึ่งเป็นรูปภาพภาษาของเพศตรงข้ามในการพูดคุยกับผู้ร่วมสนทนาที่เป็นเพศเดียวกันได้อีกด้วย ดังนั้น การที่ผู้พูดใช้ดัชนีปริจเฉทแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมสนทนาซึ่งเป็นรูปภาพแสดงการรักษาสภาพในการสนทนาของเพศตรงข้าม แล้วทำให้หน้าที่ในการแสดงสภาพของรูปภาพดังกล่าวหาข้อไปนี้ จึงยังไม่อาจหาข้อสรุปที่ชัดเจนได้ แต่ก็นับว่าเป็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่น่าสนใจซึ่งผู้ที่สนใจอาจนำไปศึกษาในรายละเอียดต่อไปได้อีก ในที่นี้ ผู้วิจัยจึงเพียงเสนอให้เห็นว่ามีปรากฏการณ์ดังกล่าวอยู่ในภาษาเท่านั้น

7.2.2.4 วะ

วะ เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงการที่ผู้พูดวางหัวต่อผู้ฟังในการสนทนาอย่างสนิทสนมและไม่คำนึงถึงการรักษาสภาพ

ดัชนีปริจเฉท วะ ประกอบด้วยรูปดัชนี 3 รูป ได้แก่ [วะ] [วะะ] และ [ว็อ] เป็นรูปภาพที่แสดงความสนิทสนมระหว่างผู้พูดและผู้ฟังในการสนทนา

โดยทั่วไปแล้ว ทั้ง [วะ] [วะะ] และ [ว็อ] จะเป็นรูปภาพที่ใช้โดยผู้พูดเพศชาย ผู้พูดจะต้องมีความสนิทสนมกับผู้ฟังอย่างมาก ทั้งยังต้องเป็นผู้ที่มีอายุใกล้เคียงหรือมากกว่าผู้ร่วมสนทนา อย่างไรก็ตาม ในข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยนี้ พบว่ามีผู้พูดเพศหญิงใช้รูปภาพเหล่านี้ในการสนทนากับเพื่อนสนิทซึ่งเป็นผู้ชายด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่า ถ้าผู้พูดเป็นผู้หญิง จะใช้ดัชนีปริจเฉท วะ ได้ในการสนทนากับเพื่อนสนิทจริงๆ เท่านั้น หากมีการใช้ดัชนีปริจเฉท วะ ภายใต้งานหรือสถานการณ์อื่นนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วนี้ จะถือว่าเป็นการใช้ภาษาที่ไม่สุภาพ

การที่ผู้พูดจะเลือกใช้รูปดัชนี [วะ] [วะะ] หรือ [ว็อ] นั้น ขึ้นอยู่กับประเภทของประโยคซึ่งดัชนีปริจเฉทวะปรากฏร่วม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ก) ทำรูปประโศคมอกเล่าหรือปฏิเสธที่ๆไป ใช้รูปดัชนี [วะ] หรือ [ไว้ย]

ตัวอย่าง(4)ซึ่งแสดงไว้ในบทที่ 2 แสดงตัวอย่างของการใช้ [วะ] ร่วมกับรูปประโศคมอกเล่าที่แสดงเจตนากล่าวคำหนีผู้ฟัง

(4) ปีก : ((หัวเราะ)) ho:³⁵ กอล์ฟมีรถนำเกดึชคพอ?⁴¹,
 เต้นกับยังเข้าอีก.

กอล์ฟ : ly:³⁵. ฉันไม่เคยดูเห็นจอ?⁴¹.

(สามคนออกเสียง: 475-477)

ส่วนตัวอย่าง(107)นี้ แสดงการใช้ [ไว้ย] ร่วมกับรูปประโศคมอกเล่า

(107) หนึ่ง : ni:⁴¹. เซอ, คุณก, คุณ

ลูกสรตัวอชอ?⁴⁵.

กอล์ฟ : ชนา [กรั้เทรอ.

หนึ่ง : [มันตรง, คิดว่าฉันน่าจะตรง, [ตรงได้.

ปึก : [ลูกสร, ถนนพจ⁴⁵. ((หัวเราะ))

(สามคนออกเสียง: 396-400)

ข) ทำรูปประโศคคำถาม ใช้รูปดัชนี [วะ] หรือ [ไว้ย] เช่น

"แล้วถามทำไมพอ⁴⁵" (สามคนออกเสียง: 355)

"ถนนเส้นนี้ทำไมตันไม่มีมันโตเร็วพอ⁴⁵" (สามคนออกเสียง: 263-264)

"เฮ้อ ไอ้สินทร์ เอ็งอยู่ตรงไหนไว้ย"

ค) ทำรูปประโศคคำสั่ง ใช้รูปดัชนี [ไว้ย] เช่น

"คืนไว้ย คืนๆ สายโค้งแล้ว"

ง) ท้ายข้อคำที่มีดัชนีปริจเจก นะ_(๑) หรือ นะ_(๒) ปรากฏอยู่ข้างหลัง ใช้รูปดัชนี [ไว้ย] เช่น

"แม่กดับมาแล้วนะ_(๑)ไว้ย รีบๆเก็บทองเร็วเข้า"

"พ่ungsื่ออำลิมเอารายงานมาส่งนะ_(๒)ไว้ย"

จ) ท้ายข้อคำที่มีดัชนีปริจเจก สิ ปรากฏอยู่ข้างหลัง ใช้รูปดัชนี [วะย] หรือ [ไว้ย] เช่น

"ไปสิพอ?" (สามคนนกลเวง:55)

"เอ้า จะพูดอะไรที่พูดสิวะ อ้า้อึงๆอยู่ได้"

"ต้นชะก็สิไว้ย เร็วกตั้งนานแล้วนะเนื่อ"

ฉ) ท้ายข้อคำที่มีดัชนีปริจเจก เออะ ปรากฏอยู่ข้างหลัง ใช้รูปดัชนี [วะย] เช่น

"พิธีกรอันดับหนึ่งของประเทศไทย ไม่เข้าใจมูบมก ไอ้นเรนทร์บวศเออะ พง?" (ลูกครึ่ง:95)

"กดับเออะวะ ขี้ว่ามันน่ากลัวถึงใจนึกนะ"

นอกจากนี้ ยังมีข้อสังเกตว่า การใช้รูปดัชนี [ไว้ย] ในการพูดคุยกันนั้น มักสะท้อนความรู้สึกขงใจหรือไม่ค่อสพคใจของผู้พูดด้วย

7.2.2.5 ฮะ

ฮะ เป็นดัชนีปริจเจกแสดงการที่ผู้พูดวางตัวต่อผู้ฟังในการสนทนาอย่างสนิทสนมและไม่คำนึงถึงการรักษาความสุภาพมากนัก

ดัชนีปริจเจก ฮะ ประกอบด้วยรูปดัชนี 2 รูป ได้แก่ [ฮะ] และ [ฮะย] เป็นรูปภาษาที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังในการสนทนา

โดยทั่วไปแล้ว ทั้ง [ฮะ] และ [ฮะย] จะเป็นรูปภาษาที่ใช้โดยผู้พูดเพศหญิง ผู้พูด และผู้ฟังจะต้องมีความสนิทชิดเชื้อกัน แต่อาจจะไม่จำเป็นต้องสนิทกันมากเท่ากับเมื่อผู้พูด

เพศหญิงใช้ [วะ] [วะ] [ว็อ] ในการสนทนา นอกจากนี้ ผู้พูดจะต้องมีอายุใกล้เคียงหรือมากกว่าผู้ฟัง ถ้าผู้พูดใช้ดัชนีปริจเจตยะภายใต้เงื่อนไขหรือสถานการณ์อื่นนอกเหนือจากที่กล่าวมานี้ จะกลายเป็นการใช้ภาษาที่ไม่สุภาพเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม จากบทสนทนา "สามคนอลเวง" ผู้วิจัยพบว่า ในการสนทนาที่ผู้ร่วมสนทนามีทั้งผู้ชายและผู้หญิง และเป็นบุคคลที่มีความสนิทสนมกันเป็นอย่างดี ผู้ชายก็อาจใช้ [ฮะ] และ [ฮัะ] ในการพูดคุยกับผู้หญิงได้ด้วย

การที่ผู้พูดจะเลือกใช้รูปดัชนี [ฮะ] หรือ [ฮัะ] นั้น ขึ้นอยู่กับประเภทของประโยคซึ่งดัชนีปริจเจตยะปรากฏร่วม ดังตารางละเอียดต่อไปนี้

ก) ทำกรุปประโยคบอกเล่าหรือปฏิเสธที่วาไป ใช้รูปดัชนี [ฮัะ] เช่น ในตัวอย่าง (4) ข้างต้น เมื่อปูกตำหนักอล์ฟที่ขับรถเบิ้ล่อนเลนในช่วงที่เส้นแบ่งผิวจราจรบนถนนเป็นเส้นทึบ กอล์ฟก็กล่าวตอบว่า "ฉันไม่เคยดูเส้นง?⁴¹"

ข) ทำกรุปประโยคคำถาม ใช้รูปดัชนี [ฮะ] เช่น

"นั่งกันวิง?⁴⁵ สองคน อีสองคนเนี่ย" (สามคนอลเวง: 96)

"เรีบนที่หลังฉัน จะมาจับก่อนได้ง?⁴⁵" (สามคนอลเวง: 664)

ค) ทำกรุปข้อความที่มีดัชนีปริจเจต นะ₍₁₎, นะ₍₂₎ และ สิ ปรากฏอยู่ข้างหลังใช้รูปดัชนี [ฮะ] เช่น

"กันชนหน้าฉันะ เบิ้ล่อนนี่ะ ไหล่ซัดที่สามแล้วนะ₍₁₎, ง?⁴⁵" (สามคนอลเวง: 93-94)

"นอนกันได้แล้วนะ₍₂₎, ฮะ พวกหล่อน นุ่งนี้เราจะต้องคืนกันแค่เข้า"

"ถ้าอธากรู้ ก็ต้องไปถามเค้าเองสิฮะ"

"หิวสิฮะ ตั้งแต่เข้าจริงไม่ได้กินอะไรเลย"

ง) ทำกรุปข้อความที่มีดัชนีปริจเจต เออะ ปรากฏอยู่ข้างหลัง ใช้รูปดัชนี [ฮัะ] เช่น

"พวกเธอไปกินเออะฮัะ ฉันไม่อธากรออกจากบ้าน เบื่อรถคิด"

สำหรับรูปประโยคคำสั่งทั่วไปนั้น ไม่พบว่ามีการใช้ดัชนีปริจเจตระร่วมเลย และในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้พูดภาษาไทยกรุงเทพฯ สามารถบอกได้ว่า ตามปกติแล้ว จะไม่มี การใช้ดัชนีปริจเจตระ ไม่ว่ารูปดัชนีใด ที่ารูปประโยคคำสั่งทั่วไปเลย นอกจากถ้อยคำที่ แสดงการสั่งนั้นจะมีดัชนีปริจเจต นะ (๕) มิ หรือ เถอะ ปรากฏอยู่ข้างหลังดังแสดงข้างต้น

หากเปรียบเทียบระดับของความสนิทสนมหรือเป็นกันเองของผู้ร่วมสนทนาแล้ว ดัชนีปริจเจต วะ จะแสดงความสนิทสนมและเป็นกันเองมากกว่าดัชนีปริจเจตระ แต่ใน สถานการณ์หนึ่งๆ ผู้พูดคนเดียวอาจใช้ทั้งวะ และระในการสนทนาก็ได้

จากข้อมูลการสนทนาที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ดัชนีปริจเจตแสดงการที่ผู้พูดวางตัว สนิทสนมกับผู้ฟังทั้ง วะ และ ระ นี้ จะพบปรากฏในบทสนทนา"สามคนอลเวง"แทบทั้งสิ้น ทั้งนี้ เพราะเป็นการสนทนายาระหว่างเพื่อนสนิทที่มีอายุใกล้เคียงกัน จึงไม่มีปัจจัยใดที่ผู้ร่วม สนทนาจะต้องคำนึงถึงเพื่อรักษาความสัมพันธ์ในการสนทนา และเมื่อเปรียบเทียบกับดัชนี ปริจเจตแสดงการที่ผู้พูดรักษาความสัมพันธ์ในการสนทนาอันได้แก่ ครึบ คะ และ ชะ นั้น จะ เห็นได้อย่างชัดเจนว่าผู้ร่วมสนทนาในบทสนทนา"สามคนอลเวง" แทบจะไม่ใช้ดัชนีปริจเจต ครึบ คะ และ ชะ ในการพูดคุยกันเลย ถ้ามีการใช้ ก็จะใช้ ชะ มากกว่า ครึบ และ คะ นอกจากบทสนทนา"สามคนอลเวง"แล้ว พบว่ามีการใช้ดัชนีปริจเจตแสดงการที่ผู้พูดวางตัว สนิทสนมกับผู้ฟังนี้ในบทสนทนาอื่นเพียงครั้งเดียวเท่านั้น ได้แก่ ในบทสนทนา"ลูกครึ่ง" พบว่า ช่างใช้ดัชนีปริจเจต วะ รูปดัชนี [วะ] ในการพูดกับนเรนทร์ซึ่งเป็นน้องชายของตน

7.3 สรุป

การแสดงหน้าที่หลักและหน้าที่รองของดัชนีปริจเจตในระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนา^{นี้} อาจเขียนสรุปได้เป็นตารางที่ 15 ในหน้า 184

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 แสดงภาพรวมการส่งหน้าที่หลักและหน้าที่รองของดัชนีปัจจัยเอก
 ในระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนา

- หมายถึง ระนาบที่ดัชนีปัจจัยเอกส่งหน้าที่หลัก
- หมายถึง ระนาบที่ดัชนีปัจจัยเอกส่งหน้าที่รอง

ดัชนีปัจจัยเอก	โครงสร้างเนื้อความ		โครงสร้าง หลัก	โครงสร้าง วิจนกรรม	กรอบ ผู้ร่วม สนทนา	สถานะ ของ เนื้อหา
	การเชื่อม โยงความ	การจัด โครงสร้าง ความ				
รู้เปล่า			•	•	••	•
เื้อ			•		••	
เทร					••	•
เออ			•		••	
อ้อ					••	•
หว(๑)				•	••	•
ไอ้ไอ					••	
ว้า					••	
เอ๊ะ					••	
แหม					••	
อ้าว					••	
โธ่					••	
โธ่					••	
อ้อ					••	
โธ่					••	
อ้าว					••	
หว(๔)					••	
อ้อ					••	
อ้อ					••	
ครับ			•		••	
คะ			•		••	
คะ			•		••	
วะ					••	
อะ					••	

ไม่ว่าดัชนีปริจเจตจะแสดงว่าผู้หาคำเนียบบทบาทเป็นผู้เสนอความ ผู้สนองความ ผู้มีปฏิริยาตอบสนอง หรือแสดงการวางตัวและความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้ร่วมสนทนาก็นับได้ว่าเป็นการแสดงหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ร่วมสนทนาโดยตรง และช่วยให้ผู้ร่วมสนทนาต่างเข้าใจบทบาทและการวางตัวต่อกันในการสนทนา อันผลให้คำเนียบการสนทนา ล้วนความราบรื่นได้โดยตลอด

ในบทต่อไป จะเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับดัชนีปริจเจตอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งแสดงหน้าที่เกี่ยวกับการคาดคะเนของผู้ร่วมสนทนาถึงสิ่งที่อยู่ในความนึกคิดของกันและกันในขณะที่พูดคุยกันอยู่ ซึ่งนับได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีผลต่อการดำเนินไปโดยราบรื่นของปริจเจตการสนทนา ได้แก่ ดัชนีปริจเจตซึ่งทำหน้าที่หลักในระนาบสถานะของเนื้อหา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย